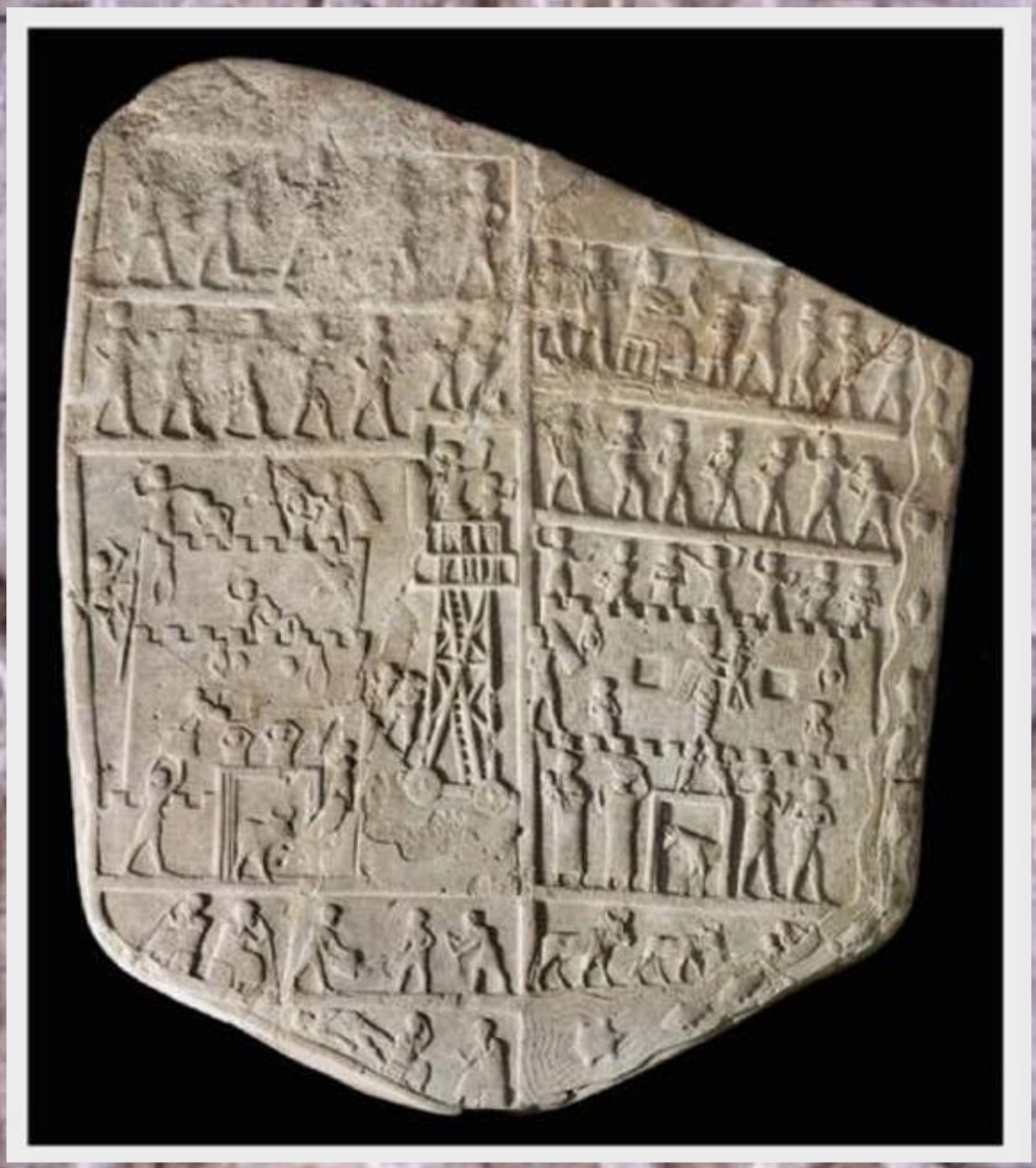
YIL: 1 SAYI: 14 ŞUBAT 2022 AYLIK KÜLTÜR, SANAT VE AKTÜEL DERGİ

ÇAYDAÇIRA

‘Harput Kabartması’ Açık Alanda Sergilensin!

SALGINDAN SONRA
DİNDİK
GAKGOMUN AYLIK MİZAH GAZETESİ
Tel: 0424 236 12 84 - 0533 565 42 41
SİZ HENÜZ ABONE OLMADINIZ MI?
ABONE OLMAK İSTEYENLER 05335654241 NOLU TELEFONU ARAYABİLİRLER

İÇİNDEKİLER

Hocaların Hocası Yrd. Doç. Dr. Güldeniz Ekmen…

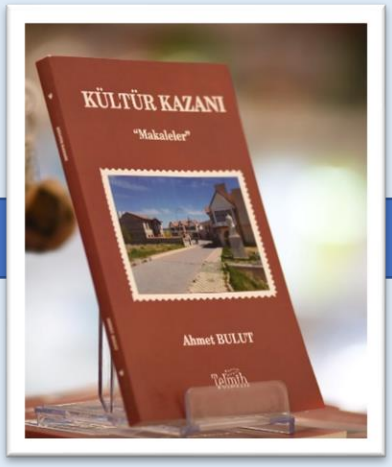
Nalan Aksoy'un, 100 yakın bestesi bulunuyor.

'Harput Kabartması' Açık Alanda Sergilensin…

Müzikte Harput Ağzı….

Ahmet Bulut'tan 'Kültür Kazanı'…

ÇAYDAÇIRA

AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ
YIL: 1 SAYI: 14 ŞUBAT-2022

İMTİYAZ SAHİBİ ve
YAYIN YÖNETMENİ:
YÜCEL ÇAKMAK
cakmakyucel@gmail.com

KATKIDA BULUNANLAR:
İ. EKREM KATI (ELAZIĞ)
MURAT SEVİNÇ (İSTANBUL)
ŞERİF AYDEMİR (İSTANBUL)
AHMET BULUT (ELAZIĞ)
BİLAL CİVELEK (İSTANBUL)
GÖKÇE KARAGÖZ (ABD)
İLHAN KILIÇ (ALMANYA)
LÜTFİ ERGENE (ANKARA)
MUHAMMET KURŞUN (ANKARA)

YÜCEL ÇAKMAK

MERHABA…

Şubat sayımız yine dolu dolu sizlerle.

Bu ayın dosya haberi **'Harput Kabartması'**…

Harput'ta toprak altında bulunan ve Harput'un tarihini daha da geriye çeken bu taş tablet kapalı olan Müzemizde bulunuyor. Müzenin ne zaman açılacağı bilinmezken, **'Harput Kabartması'nın da açık alanda sergilenmesi isteniliyor.**

Bu haberimizin yetkililer tarafından dikkate alınmasını bekliyoruz.

Elazığ Müzik hayatına altın bir sayfa daha işliyoruz. Ocak sayımızda seri röportajımızın ilki olan Bestekar **M. Gufran Taş**'tan sonra bu sayıda ise **Güldeniz Ekmen** ve **Nalan Sayın** Hanımefendiyi konuk ediyoruz. İstanbul'da yaşayan **Elazığlı Kadın Bestekarlarla** yaptığımız sohbeti zevkle okuyacaksınız.

Türküler ve romanlara konu olan **Yiğıkıli Zülküf**'ün hikayesini bu sayımızda okuyacaksınız. Elazığlı bu kabadayının hayatından kesitler okuyacaksınız.

Aslen **Trabzon Maçkalı** olan **Ömer Kayaoğlu**, Elazığ sevdasını şiirlere döktü. Elazığ'ı ikinci memleketi ilan eden şair Kayaoğlu'nun hayat hikayesi…

Harput (Elazığ) ağzı Türk Halk Musıkîsi içerisinde de özel bir tavır özelliğine sahiptir.

Harput'ta söylenen türkü ve uzun havalar **"Harput Ağzı"** ile söylenmektedir. **"Harput Ağzı"** nedir?

Güvercin veya **Göğercin**… Harput kültüründe önemli bir yere sahip olan **Güvercin**, halkoyunumuza, türkülerimize ve çocuk oyunlarımıza yer almıştır. Bu özgün araştırmayı sizin için derledik.

Değerli Büyüğümüz Araştırmacı Yazar **Ahmet Bulut**, 6. Kitabı **'Kültür Kazanı'**nı yayınladı. Bulut'u tebrik ediyoruz.

Prof. Dr. Ramazan Demir, Çaydaçıra Ailesine katılarak, ilk yazısını bizlerle paylaşıyor.

ÇAYDA ÇIRA
Aylık Kültür-Sanat ve Aktüel Dergi
2021 - OCAK
ÇAYDA ÇIRA
Aylık Kültür-Sanat ve Aktüel Dergi
2021 - ŞUBAT
BİR TEK SAKALIMA DOKUNMA
"HAMAM"
"HARPUT İNSANLIĞIN ORTAK MİRASIDIR"
-Çizgilerle raks eden Elazığlı...
-DİLŞAD HANIM
ÇAYDA ÇIRA
Aylık Kültür-Sanat ve Aktüel Dergi Sayı:3
MART 2021
PERÇENÇLİ HAYRİYE HANIM'IN HAYATI ve HİKAYELERİ ÇAYDA ÇIRA'DA...
1982 Yılı'nda Elazığ'da çekilen ÇAYDA ÇIRA filmi yeniden hayat buluyor. Murat Sevinç'in çizgileriyle ÇAYDA ÇIRA'da...
çaydaçıra
AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ NİSAN 2021
GAKGOLAR DİYARI
ELAZIĞ
FIRAT ÜNİVERSİTESİ 46 YAŞINDA...
Elazığlı Sinema Adamı İHSAN YÜCE...
Harput Hikayeleri AVURDUNUN KÜLGESİ MORNİGE VURMUŞ
Elazız'de Mühtülük Kavgaları...
Kediler Kraliçesi ALİYE BACI...
çaydaçıra
AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ MAYIS 2021
Prof. Dr. Mustafa Necmi İlhan: "Elazığ'da 'Zöhür' yapmak
Elazığ'ın göbeğinde 87 yıllık anıt ilgi bekliyor.
çaydaçıra
AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ HAZİRAN 2021
KORE KAHRAMANI CELAL DORA
çaydaçıra
AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ TEMMUZ 2021
çaydaçıra
AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ AĞUSTOS 2021
çaydaçıra
AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ EYLÜL 2021
Çaydaçıra
AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ EKİM 2021
Elazığ'ın ilk radyosunun plakları ve Sanat Okulunun 1958'de kurulan Mehter Takımı çalgılarının akıbeti merak ediliyor.
Çaydaçıra
AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ KASIM 2021
ÖZEL ATATÜRK SAYISI
Atatürk'ün Hazar Gölü'yle ilgili sözü: "Burada Yalova gibi modern bir şehir kuracağım"
Çaydaçıra
AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ ARALIK 2021

YAŞINDAYIZ...

HARPUT AĞRISI

Duygu telinin hasından
Ördüm Harputu Harputu
Yüz yalların ötesinden
Sordum Harputu Harputu

Tarihe tut ışığını
Gör uygarlık beşiğini
Kim eylemiş taş yığını
Yurdum Harputu Harputu

Öteki yanlış ifade
Burda harap olan madde
Ruh geziyor cadde cadde
Gördüm Harputu Harputu

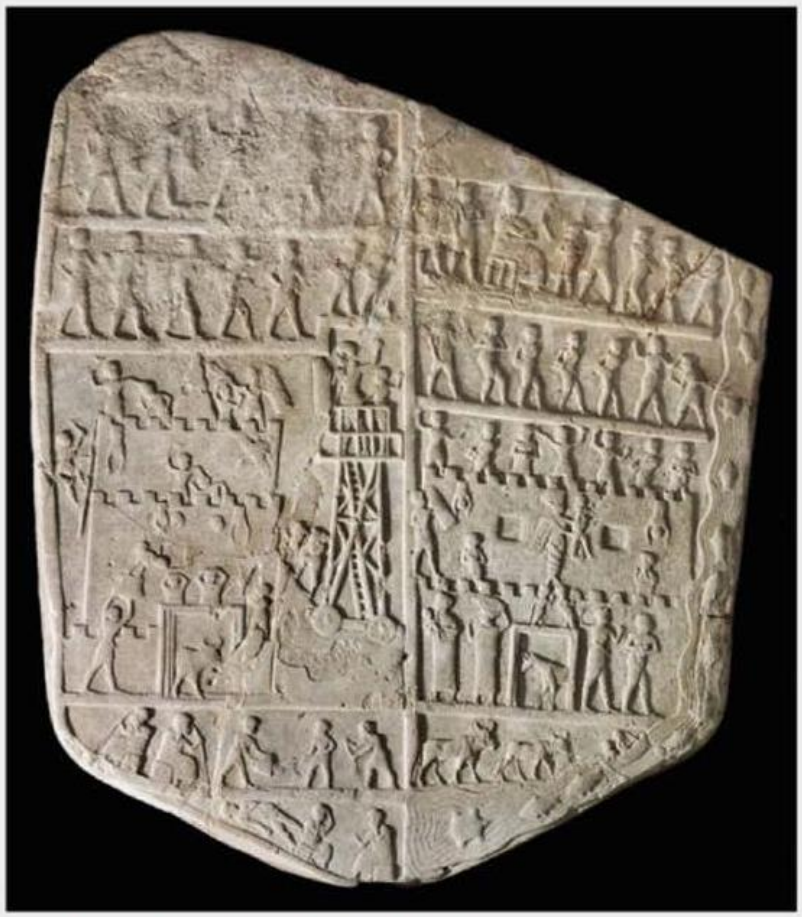
Ruh baki faniyse beden
Kim demiş ki gelmez giden
Ben hayalimde yeniden
Kurdum Harputu Harputu

Sen ne söylesen bir kere
Ağrı sinmiş yüreklere
Gönlümdeki ezik yere
Sardım Harputu Harputu

Ömer Kayaoğlu
(Yeni Fırat Dergisi Sayı 1 - Haziran 1962)

‘Açık havada sergilensin’

Kapalı olan Müzede bulunan ve Harput’un geçmişine tanıklık eden ‘Harput Kabartması’ adı verilen taş tabletin, Harput’ta açık havada sergilenmesi isteniyor.

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Altı yıl önce güçlendirme çalışmaları için kapılarını kapatan Elazığ Arkeoloji ve Etnoğrafya Müzesi, müze ziyarete açılmazken 4000 yıllık Harput kabartması da tarih severlerden mahrum kaldı.

Elazığ Orman İşletme Müdürlüğünce 3 Mayıs 2016’da tarihi Harput Mahallesi Nevruz Ormanları mevkisinde yürütülen çalışma sırasında bulunan 2 metre 72 santimetre yüksekliğinde, 2 metre 25 santimetre genişliğinde olan ve 5 parçaya bölünmüş halde bulunan kabartma yapılan incelemeler sonrası ve restorasyon çalışmasının ardından Elazığ Arkeoloji ve Etnografya Müzesi, teşhir salonuna yerleştirilmişti.

“Harput Kabartması” adı verilen eserin tarihinin günümüzden 4,000 yıl öncesine dayandığı belirlendi. Böylelikle daha önce milattan önce birinci bin yıl olarak bilinen Harput yöresinin tarihi çok daha eskiye gitmişti.

18 Ağustos 2016 tarihinde Elazığ Emniyet Müdürlüğü’ne gerçekleştirilen bombalı saldırı sonrası ağır hasar alan Elazığ Arkeoloji ve Etnografya Müzesi, yeniden ziyarete açılması için güçlendirme çalışmalarına başlanmıştı. Ancak 24 Ocak 2020 depreminde müzenin bir kez daha hasar alması nedeniyle güçlendirme çalışmaları da durdurulmuştu.

MÜZE YIKILACAK

Depremin ardından bakanlıktan ‘müze için kaynağımız yok’ denildiğini ve çalışmaların durdurulduğunu belirten Elazığ İl Kültür ve Turizm Müdürü Ahmet Demirdağ, şehirdeki eski valilik binasının kent müzesine dönüştürülmesi için bir çalışma yaptıklarını ifade etti. Eski valilik binasının yerine hem kent hem arkeoloji müzesi olarak bütün bir müzeye dönüştürme projeleri olduğunu belirten Demirdağ, valilik ve belediye başkanlığın bu projeye sıcak bakmadığını belirtti. Müzenin 2022 yatırım programına alındığını söyleyen Demirdağ, “Sürecin uzun sürmesinin sebepleri hem kaynak eksikliği hem de bu tip sürüncemeli durumların oluşudur. Bakanlığa müzenin bir an önce yapılması konusunda sürekli yazılar yazdık. Siyasilerimiz üzerinden ulaşmaya çalıştık. Kaç defa Ankara’ya gittim, dosyalar verdim, sıkıntılarımızı anlattım. Ama maddi imkânsızlıklar nedeniyle uzatıldı. Bu müze yıkılacak ve yeniden yapılacak. Ya da güçlendirilen kısmı kalacak, diğer taraf yeniden yapılacak. Kendi yerine yapılması ile ilgili karar var” diye konuştu.

MÜZE TARİHÇESİ

Elazığ İli'nin ilk müzesi, 30 Nisan 1965 yılında, Harput mahallesinde bulunan Alacalı Mescit'te kurulan "Harput Müzesi"dir. Keban ve Karakaya Barajı projeleri dahilinde gerçekleştirilen yüzey araştırmaları ve kazılar sırasında ortaya çıkarılan eserlerin teşhiri ve muhafazası için mevcut bina yetersiz kalınca 1971 yılında Fırat Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Kampüsü içerisinde yeni müze inşasına başlanılmış ve söz konusu bina 28 Temmuz 1982 yılında "Elazığ Arkeoloji ve Etnografya Müzesi" olarak hizmete açılmıştır.
Elazığ Müzesi, Elazığ ve Bingöl illerindeki taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarından sorumlu bir bölge müzesidir. Müze binası, arkeolojik eserler ve sikke salonu ile halı, kilim ve etnografya salonu olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Anılan müzede, 13.797 adet arkeolojik, 5.131 adet etnografik ve 10.965 adet sikke olmak üzere toplam 29.893 adet envantere kayıtlı eser mevcuttur.

HARPUT KABARTMASI

Restorasyon çalışmasının ardından Elazığ Arkeoloji ve Etnografya Müzesi, "Harput Kabartması" adı verilen eseri teşhir salonuna yerleştirilmişti. İlk incelemelere göre 2700 yıllık olduğu düşünülen kabartmanın üstündeki betimlemeler, hangi döneme ait olduğu konusunda uzmanlar arasında tartışma konusu olmuştu Kabartmanın tam olarak hangi döneme ait olduğu bilinmiyordu ve hem Geç Hitit hem de Assur betimlemeleri taşıdığı söyleniyordu. Savaş sahnelerinin betimlenmiş olabileceği rölyefte tekerlekleri olan bir kule görülüyor. Rölyefin sağ alt tarafında ise yürüyen boğalar ile sualtında giden kaplumbağa ve balık betimleri bulunuyor. Rölyef üzerindeki betimlemelerin ne anlama

geldiğinin araştırılacağı belirtilmişti. Eserin sahte olup olmadığı da tartışılan konular arasındaydı.
Daha sonra kabartmanın bulunduğu alanda kazı çalışmalarına başlanmıştı. Yürütülen kazı çalışmalarında, kabartmanın bulunduğu alan ve çevresinde birçok mimarı yapı katına rastlanmıştı. Ayrıca yanmış bir tabakanın bulunması da buranın büyük bir yangın geçirmiş olduğunu gösterdi. Alanda yürütülen arkeolojik çalışmalarda amaç, bulunan kabartmanın ve mimari yapıların hangi döneme ait olduğunu belirleyebilmekti.

AÇIK ALANDA SERGİLENSİN

Bu kabartma ile birlikte Harput tarihinin bin yıl kadar geriye gittiği bildirilirken, Kabartmaya olan ilgi daha çok artmaya başladı. Kapalı olan ve akıbetinin ne olacağı bilinmeyen müzede olan tarihi Harput Kabartması'nın halka açık bir alanda sergilenmesi isteniyor. Göbeklitepe'yi örnek gösteren tarih meraklıları, kabartmanın bulunduğu alanın yeniden düzenlenip kabartmanın burada sergilenebileceğini söylediler.

ELAZIĞ VE TİYATRO

Hani bazen bazı sanatçılar der ya; **“Ben doğuştan sanatçıyım.”** Bizim Elazığlılar da doğuştan Tiyatrocu. Gerçekten bunu latife olarak söylemiyorum. O topraklarda mizah ve sanat doğuştan herkeste vardır.

BİLAL CİVELEK

Eskiden mahallerde mutlaka bir tiyatro gurubu vardı. Akşamları, hafta sonları gençler bir araya gelirdi. Bu gurup hemen devreye girer milleti gülmekten kırar geçirirdi. Herkes neşelenir, sonra ya top oynamaya ya da maça gitmek için dağılırdı. Bu gösteriler öyle planlı, yazılmış metinler değildi. Tamamen doğaçlama ve o günlerdeki gündem üzerine yapılırdı.

Özellikle **bölge mahallesinde yetenekli çok genç vardı.** Yeteneklerini sergileyecek tek yer sokaktı. Çünkü kurumsal olarak gençleri derleyip toparlayacak bir kurum, dernek yoktu. Sonra bu gençlerin çoğu sahnelerde kendine yer buldu.

Sokak tiyatrosu Türk kültüründe zaten var. Eskiden beri sokaklarda eğlence, gösteri yapılırdı.

Halk seyreder neşelenirdi. Türk tiyatro tarihi genellikle mizah üzerine kendini geliştirmiştir. Taklit ve temaşa üzerine kendini göstermiştir.

Avrupa da tiyatro genellikle karşı duruş ve eleştirisel anlamda gelişmiştir. Kavga
Ve eleştiri birçok zaman sanatçıların hayatına mal olmuştur.

Bizde hayatın zorlukları daha zor olmasına rağmen mizah tiyatrosu daha gelişmiştir. Bunun nedeni belki de korkuydu. Ya da inançtı. Hayatı kabulleniş ve tevekkül etkili olmuştur.

Hangisi daha iyi diye sorarsanız bence Avrupa’nın yönetimleri eleştiri tiyatrosu Avrupa’ya çeki düzen vermiştir. Bizim mizah dolu tiyatro gelecekle ilgili hiçbir politik, sosyal katkı sağlamamıştır.

Bu birazda toplumun yapısına bağlı. Mesela **Elazığ insanı sert görünse de tam tersidir. Gülmesini, yerine göre eğlenmesini bilen bir mizacı vardır. Saygıya dayalı eleştiriyi mizahla yapmayı başarmıştır.** Mahallenin bakkalının dükkânda müşteriye davranışı, okulda müdürün öğrencilere davranışı, sınıfta öğretmenin öğrencilere karşı tutumu Elazığ sokaklarının tiyatro konusuydu.

Toplumdaki aksaklıkları mizahla dile getirmek de büyük bir başarı ve maharettir. **Öğretmene karşı veremediği tepkiyi sokakta tiyatro yaparak haklılığını ispat etmeye çalışırdı.**

Şu anda Elazığ’da yaşları artık elli ile altmış arası tiyatrocular Elazığ sokaklarında yetişmiştir. İlk tiyatro deneyimleri sokaklardır. Bu özellik çok az şehirde vardır.

Bunun temeli Edebiyat ve sanatın eskiden beri köklü bir şekilde süregelmesine bağlıdır.

Onu bunu bilmem Elazığ geçmişte gençlerine sahip çıksaydı, bugün devlet tiyatroları sahnelerinin dörtte biri Elazığlı sanatlılarla dolardı. Hem ses hem yetenek yönünde hazır bir malzemeydi ama ne yazık ki bu değerlerimiz hep yalnız bırakıldı.

Kenar köşede birilerinin ellerinden tutmasını beklediler. O da olmadı. İnşallah bundan sonra üniversitesiyle konservatuarıyla yeni yetenekler yetiştirilir.

Elazığ için her zaman umut vardır, çünkü toprağında yetenek fışkırıyor.
Yeter ki imkânlar verilsin.

Akademik kariyere sahip olan Yrd. Doç. Dr. Güldeniz EKMEN:

Hocaların hocası…

***Kuruluşlarında bulunduğu Konservatuarlarda yüzlerce öğrenciye hocalık yapan Güldeniz Ekmen'in yetiştirdiği öğrenciler şimdi hocalık yapıyorlar.**

Yücel ÇAKMAK

8 Nisan 1958'de Elazığ'da doğdu. Babası Ferit Ekmen, annesi İfakat Hanım'dır. O doğduğu yıllarda ağabeyi Mehmet Ekmen babasının teşvikiyle kanun çalmaya başlar; böylece Güldeniz
Ekmen, müziğe çok meraklı bir baba ve kanun çalan bir ağabeyle müzik dolu bir çocukluk yaşadı. İlkokulda akordeon, sonra piyano ve ağabeyinden etkilenerek kanun çaldı.
İst. Bel. Konservatuvarı Türk Musikisi Bölümünde kısa bir müddet eğitim aldıktan sonra, 1975 yılında kurulan İ.T.Ü. Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'na girerek Prof. Erol Deran'ın kanun öğrencisi olarak mezun oldu. Yüksek Lisans ve Sanatta Yeterliğini aynı kurumda yaptı. Yüksek Lisansında Tanburi Ali Efendi'yi, Sanatta Yeterliğinde Hacı Sadullah Ağa'yı Başbakanlık Devlet Osmanlı Arşivi vesikaları ile araştırdı. Her iki araştırma, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi'nde; Hacı Sadullah Ağa, Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nin ilgili maddesinde yayınlanmıştır. Müzik eğitimi süresince pek çok değerli hoca ile çalışma fırsatı buldu. Bunlar arasında Alaeddin Yavaşca, Bekir Sıtkı Sezgin, Erol Deran, Nevzat Atlığ, Laika Karabey, Selahattin İçli, Cahit Atasoy, Yalçın Tura, Mutlu Torun, Naime Batanay, Faruk Timurtaş ve Yılmaz Öztuna bulunmaktadır.
1984 yılında Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarının kuruluşunda yer alarak ilk hocalarından oldu. Aynı kurumda, 1992-1995 yılları arasında müdür yardımcılığı görevinde bulundu. 1996 yılında Selçuk Üniversitesinden Türk Sanat Musikisi alanında yardımcı doçentliğini aldı ve bu bölümü yeniden yapılandırarak 2000 yılına kadar bölüm başkanlığı görevini yürüttü. 2000 yılında Fırat Üniversitesi'nden aldığı davet üzerine Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvarını kurdu; on yıl müdürlük yaptıktan sonra buradan emekli oldu.
Çalıştığı kurumlarda Kanun, Türk Musikisi Solfej-Nazariyat ve Sanat Felsefesi dersleri verdi. Özellikle, konservatuvar müfredatlarında Sanat Felsefesi ve Osmanlıca derslerinin yer alması için yoğun çaba gösterdi.
2014-2015 eğitim-öğretim döneminde Medipol Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Bölümü Öğretim Üyeliği yapan Yrd. Doç. Dr. Güldeniz Ekmen, Avrupa Birliği

Destekli Yaşayan Kadın Besteciler Online Ansiklopedisinde yer aldı. Merkezi İtalya'nın Fiuggi şehrinde bulunan Adkins Chiti Vakfı tarafından hazırlanan online ansiklopedide Türkiye'den bir kadın besteci olarak biyografisi ve eserleriyle yer alacak olan Ekmen'in bir albümümdeki eserleri de dinlenebilecek.

Haliç Üniversitesi Konservatuvarı müdürlüğü ile; Türk Musikisi Bölüm Başkanlığı ve Türk Musikisi Ana Sanat Dalı Başkanlığı görevlerini yürüttü. Burada Sanatta Yeterlik eğitimi müfredatında yer almak üzere, "Türk Musikisi Estetiği" adıyla yeni bir disiplin oluşturdu. 2021 Yılı Ağustos ayında istifa etti.

Müzik serüveniniz nasıl başladı?

İnsan sanatçı olacaksa sanatçı doğar zaten. O kişinin doğaya ve insanlara bakışı daha derin ve heyecanlıdır. Benim en büyük şansım, benim bu duygularımın yerini bulacağı ve gelişeceği bir ailede ve her yanı sanat kokan Elâzığ gibi bir şehirde doğmuş olmamdır. Ağabeyim Mehmet Ekmen kanun çalardı ve ben de küçük yaşıma rağmen şarkıları çabucak öğrenir ve ona eşlik ederdim. O zamanlar evlerde meşkler yapılırdı. Bu meşklerin birinde Elazığ'ın çok değerli üstadı Hâfız Osman Öge, babamın kulağına eğilip, "bu kız bir çalgı çalacak buna bir çalgı al" demiş. Babam Ferit Ekmen Elazığ'ın sayılan ve sevilen tüccarlarındandı aynı zamanda müziğe çok meraklı bir insandı. Bana hemen ertesi gün küçük kırmızı bir akordeon almıştı ki bu benim hayatımın en mutlu hatıralarından biridir. Sonra İstanbul'dan piyano geldi evimize ikisini de zevkle çalarken kanun sazı yavaş yavaş hayatıma girmeye başladı. Konservatuvara girdiğim zamanda kanun çaldım ve Prof. Erol Deran'ın öğrencisi oldum. İ.T.Ü Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nın ilk mezunlarından olma şerefine eriştim. Yüksek lisans ve Sanatta Yeterliliği de orada yaptım.

Beste yaparken neler hissediyorsunuz?

Beste yapmak benim için bir yaşam biçimi. Kafamda, kulağımda yıllarca melodilerle yaşadım. Kısacası müzikle yaşadım ve yaşıyorum. Onlar uygun bir şiirle veya tarif edilemez bir yükselmeyle yeni bir şekle bürünüp ortaya çıkıyorlar. O an bu dünyaya mahsus bir zevk veya hüzün anı değil sanki; tarif edilemez başka bir şey... Olması gerekenin aracı gibisin belki de..

Şair ve Ressam kimliğinizde var. Bu konuda ne tür çalışmalarınız var?

Ben sanatı bir bütün olarak görüyorum. Güzellik ve estetik kimi zaman notalarda, kimi zaman sözcüklerde, kimi zamanda çizgilerde ya da boyalarda ruh buluyor. Sanatçı algıladığı o hikmetler dünyasını sürekli gözlemlemekle ve hayran olmakla meşguldür. Bilgisi, ahlakı ve estetik düzeyi nispetindeki tutkusunu yukarıda saydığımız maddelere dökerek somutlaştırmak ve kendini anlatmak derdindedir. Ben bu derde fazla tutulduğumu söyleyebilirim. Yıllarca Sanat Felsefesi ve Estetik dersleri de verdim. Allah dertsiz bırakmasın diyelim. Resim olarak çoğunlukla portre çalıştım. Besteci portreleri serisi yaptım. 1981 yılında Sanat Çevresi Dergisinin resim ödülünü kazandım. Eğitimcilik ve yöneticiliğin getirdiği zamansızlık

sebebiyle ne yazık ki resim çalışmalarıma çok ara verdim. İnşallah tekrar dönüşü yapacağım. Şiire gelince o bütün sanatların anası bence. Şiirsellik sanatın göstergesidir. Hele bir de Elazığ'da doğmuşsanız şair olmamanız ne mümkün. Pek çok eserimin güfteleri de bana aittir. Bütün sanatlarda olduğu gibi şiirde de söylenmemişin peşindeyim. Herkesin söyleyebildiği, imgesiz ve birbirine benzer anlatımlar bence şiir değildir. Güfte şairliği ise çok daha başka düzenlemeler gerektirir. Her şiir o yüzden güfte değildir ve bestelenmesi mümkün olmayabilir.

Yaptığımız araştırma sonucunda sayılı Elazığlı Kadın Bestekârlarındasınız. Bu nasıl bir duygu? Şu ana kadar kaç besteniz var?

Öncelikle Elazığ'lı olduğum için kendimi çok şanslı gördüğümü söylemeliyim. Temiz ve mübarek topraklar ancak güzellikler yaratabilir diye düşünüyorum. Bizler en güzel zamanlarda, en güzel ortamlarda sanat, insanlık ve incelikle beslendik. Bu özel şehrin bana kattıklarına karşı orada Konservatuvar kurarak bir hizmet ve güzellik yapmak istedim. Eserlerimde atalarımızın geldiği topraklar olan Türk illeri ve Harput müziğinden etkiler vardır. Çünkü genlerimizde ve kanımızda var. Değişik form ve makamlardan 200 civarında eserim var, üretmeye devam ediyorum. 40 eserim T.R.T. Repertuvarında bulunmaktadır. Yunus Emre, Pir Sultan Abdal ve Hoca Ahmed Yesevi'nin Hikmetlerinden bestelediğim 3 albüm çalışmam oldu. Ömrüm yettiği oranda Hoca Ahmed Yesevi'nin Hikmetlerini bestelemeyi düşünüyorum. Eser üretimimi hiçbir zaman bir kazanç kaynağı olarak görmedim. Onların bana göre maddi karşılıkları yok; çünkü onlar maddi olmayan bir dünyanın ürünleri..

Elazığ'a gider misiniz? Elazığ müzik ve sanat çevresinden görüştükleriniz var mı?

Elazığ'a yoğun iş temposu dolayısıyla maalesef gelemedim. Ama önümüzdeki bahar aylarında Konsevatuvarın davetlisi olarak geleceğim inşallah. Elazığ'la gerek akrabalarım gerek sanat ve ilim camiasıyla irtibatım tabi ki devam ediyor. Vefalı, çok sevgili öğrencilerim hala arar sorarlar, sağolsunlar.

Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarının ve Fırat Üniversitesi devlet Konservatuvarını gibi birçok kurumun kuruluşlarını gerçekleştirdiniz. Nasıl bir duygu?

1984 yılında Ege Üniv. Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı'nın kuruluşunda bulundum, ilk hocalarından oldum ve müdür yardımcılığı görevini yürüttüm.1993 yılında Selçuk Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nın kuruluş kararına imza attım ve sonra kadromu oraya aldırarak Bölüm Başkanı olarak 4 yıl görev yaptım. 2000 yılında Elazığ Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvar'nı kurdum ve 10 yıl müdür olarak kendi memleketimde büyük bir şevk ve heyecanla görev yaptım. Oradan emekli oldum. En son Haliç Üniversitesi Konservatuvarı müdürlüğünde bulundum. Halen aktif yönetici ve öğretim üyesi görevlerinden çekildim. Sadece kendi sanatsal çalışmalarımla ilgilenmekteyim. Konservatuvarlar kurmak, kendi öz müziğimize yön vermeye gayret etmek benim için kutsal vazifelerdi. Yetenekli gençlerimizi doğru eğitim ve estetik anlayışlarla donatmak sanatların en yücesi bence..

Saygı ve sevgilerimle.

“KAHVE”

Gönül ne kahve ister ne kahvehane, gönül sohbet ister kahve bahane.

Sosyal hayatımızın ve günlük yaşantımızın bir parçası haline gelen Türk kahvesi, Türk kültürünü en iyi şekilde yansıtan bir içecek olmaktan daha fazla anlam ifade eder, **“Bir kahvenin kırk yıl hatırı vardır”** atasözü bunu en iyi şekilde kanıtlamıştır. Kokusu ve aroması ile insana canlılık verdiği bilinen bu içeceğin ne zaman bulunduğu bir muamma olup, bulunuşu ile ilgili çeşitli rivayetler vardır.

AHMET BULUT

Habeşistan (Bu günkü Etiyopya) da 575-850 yılları arasında bir keçi çobanı olan **Kaldi**, keçilerini otlatırken, keçilerin bir ağaçtan düşen çekirdekleri yedikleri ve bu yiyecekten sonrada çok hareketli, neşeli olduklarını ve geceleri pekte uyumak istemediklerini fark eder. Kaldi bunu bir sufi dervişine anlatır, sufi bunu ilk anda anlamaz ama daha sonra çekirdekleri ister ve bir ateşe atar, ateşe düşen çekirdekler kavrulmaya başlayınca ortaya güzel bir koku aroması yayılmaya başlar, buda sufiye ilham verir ve çekirdekten güzel bir içecek hazırlar, çekirdekleri önce öğütür ve suda kaynatılır böylece kahve ortaya çıkar. Kahve kök boyasıgiller (Rubiaceae) familyasının caffea cinsinden bir ağaçtır.

Kahve ismi ise, kahve ağacının Habeşistan’ın **Kafka (Qohvah**) yöresinde bulunmuş olup ismi de buradan gelmiştir. Daha sonra Arabistan da kullanılmış olup Osmanlıya geliş ise şöyle anlatılmaktadır.

En çok kabul gören görüş, Yavuz Sultan Selim’in Mısırı fethinden sonra getirdiği düşünülmüş olup, ancak Kanuni Sultan Süleyman döneminde Yemen valisi olan (1520-1566) Özdemir Paşa tarafından İmparatorluğun başkentine getirildiği öne çıkmıştır. Bir başka görüşe göre ise,1535 yılında Halepli iki tüccarın **Taht-Ül Kale** (Tahtakale) semtinde açtıkları kahvehane sayesinde Osmanlılar kahveyle tanışır, adı Kahve olur ve buradan da 1615 yılında Venedik’e gider, oradan Türk kahvesi olarak dünya ya yayılır.

Kahvenin Türk kimliği kazanması ve Türk Kahvesi olarak dünyaya yayılması, Türkler tarafından bulunan yepyeni hazırlama, pişirme ve sunum teknikleri sayesinde olmuştur. Özellikle güğüm ve cezveler içerisinde ateşte pişirilmesi, fincanlarda zarf içerisinde(Kulpsuz fincanların içerisine konulduğu, gümüş, altın ve bakırdan yapılan kaba zarf denir) yanında lokum ve bir bardak su verilerek tepside sunulması kabul görmüştür. 2013 yılı itibarıyla da Türk Kahve Kültürü ve Geleneği, **UNESCO’**nun somut olmayan kültürel miras listesine dahil edilmiştir.

Günün ilk yemeğine kahvaltı **(kahve-altı)** denmesi de, sabahları kahve öncesi yenen yemek olmasıdır. Türk kültürünün önemli bir öğesidir demiştik, Sadesi, ortası, az şekerlisi, şekerlisi, bol köpüklüsü, dibekte yapılanı, el değirmeninde çekileni, az telvelisi vardır. Dünyada kahvenin telvesiyle fala bakılan tek ülkeyiz!

Kahvenin yanında sunulan bir bardak suyun da hikayesi vardır; gelen misafire, kahve ile birlikte bir bardak su ikram edilir, misafir önce suyu içerse bu ben açım anlamına gelir ve ilk defa yemek ikram edilirmiş, eğer önce kahveyi çerse tokum anlamına gelirmiş.

Türkülere konu olmuş;

Bir fincan Kahve olsam kırk yıl hatırım vardır,
Senin en güzel yerin kahverengi gözlerin,

Sabah ile sabah ile kahve gelir tabak ile.
Fincanın etrafı yeşil demişler.

Halılara konu olmuş;

Kahveci güzeli motifi olmuş, işlenmiş.

Şiirlere konu olmuş;

Köpük köpük güzellik işlenir, ince ince,
Sukut dudakta acı kahvesiz fincan üşür,
Kahve kırk yıl nazlanır, bir damağa değince, demişler.

İçerisine tuz konmuş, yeni damat adaylarına içirilmiş,
Acı kahve olmuş taziyelerde sunulmuş.

Kırk yıl hatırı var denince! Hemen değişiriz ve burnumuza o güzel koku yayılır, kahve içerken dostluğun en kadimi vardır aklımızda.

Gönül ne kahve ister ne kahvehane, gönül sohbet ister kahve bahane.

Rahmetli **Barış Manço'**nun bir şiiri geldi aklıma, paylaşmak ve ustayı anmak istedim.

Dinle oğlum çok eski bir konakta,
Akşamları gaz lambası ışığında,
Paşa dedesinden kalan bu fincanla,
Ninem elleriyle kahve sunarmış Abdi beye.

Yıllar sonra kırküç,kırkdört harp ortası,
Ekmek karnesi ve yoksulluk yılları,
Kayı validesinden kalan bu fincanla,
Bu kez annem elleriyle kahve sunarmış, Hakkı beye.

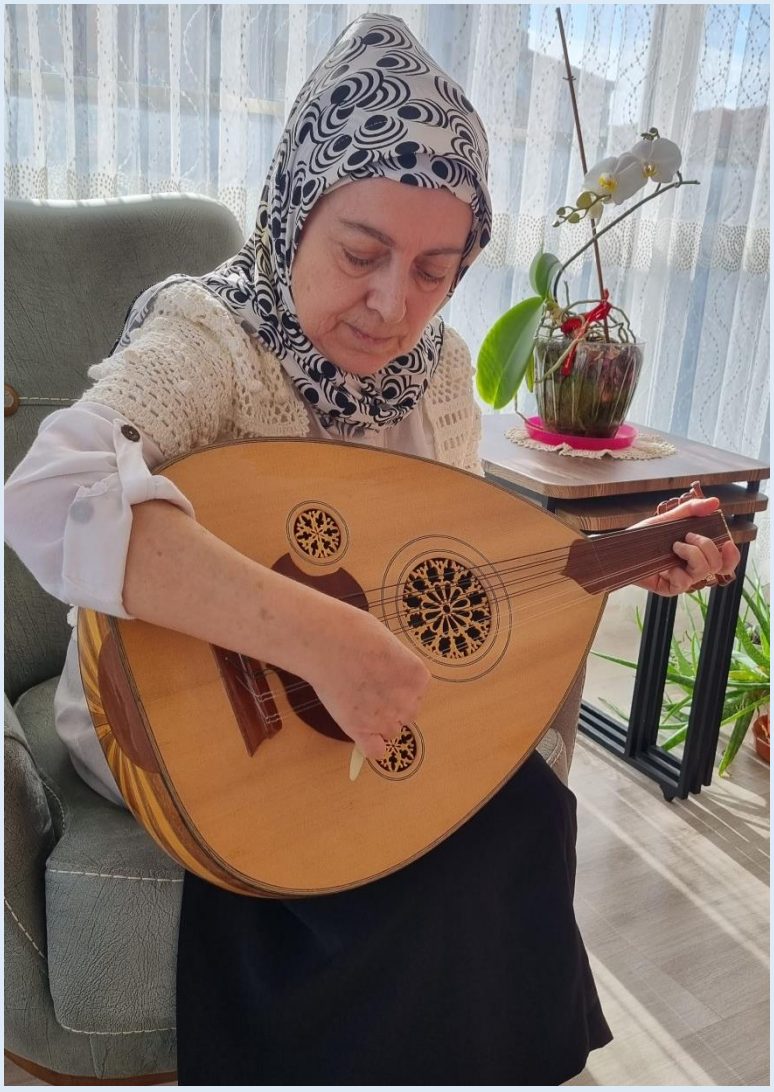
Eski konak yıllar önce yandı gitti,
Ekmek karneli zor günler çoktan bitti,
Abdi bey, Hakkı beyler rahmetli oldu,
Bir tek bu fincan kaldı yüzyıllık sevdalardan.

Bir gün senin olacak birikmiş anılarıyla
Düşüp kırılsa bile topla tamir et oğlum
Kahve yaşın gelecek bu fincanı iyi sakla.

Kadim dostlarınızla nice yıllar kahve içmeniz ve kırk yıl unutulmamanız dileklerimle.

Vatan, anne ve çocuk sevgisi üzerine besteler yapan Nalan Aksoy'un, 100 yakın bestesi bulunuyor.

"Müzik benim dünyam"

*Ünlü Bestekar Erol Sayan'ın yanında yetişen Elazığlı Nalan Aksoy, müzik yaşamını mütevazi bir şekilde sürdürüyor.

Yücel ÇAKMAK

Elazığlı Kadın Bestekarlarla yaptığımız röportajlar devaam ediyor. Duygu Turan ve M. Gufran Taş'tan sonra şimdide Nalan Aksoy'la güzel bir sohbet gerçekleştirdik.

52 yıldır yaşamını İstanbul'da sürdüren Bestekar Nalan Aksoy, müzik eğitimini İstanbul Belediye Konservatuarı'nda yaptı. Ünlü Sanatkarlardan eğitim alan Aksoy, yaptığı bestelerle kendini müzik dünyasına kabullendirdi. 100'e yakın bestesi olan Nalan Aksoy, sorularımızı cevaplandırdı.

Sayın Nalan Aksoy, öncelikle kendinizi tanıtır mısınız?

25 Haziran 1958 tarihinde, 2019 yılında vefat eden rahmetli annemin memleketi olan Ağın'da dünyaya geldim. Babam emekli edebiyat öğretmeni Necdet Aksoy, annem Neval Hanımdır. Nesimi, Nezihi, Nevcivan isminde kardeşlerim ve Alper Ferhat isminde oğlum vardır.

Öğrenimime Çemişgezek ilkokulunda başladım. Kartal Lisesini ve İstanbul Belediye konservatuvarını son sınıfa kadar okudum. 1978 yılında ilk bestemi yaptım. Bu tarihten itibaren müzik çalışmalarıma aralıklarla devam ettim. Hala imkan ve ilham buldukça müzikle ilgilenmeye çalışıyorum.

Müziğe ilginiz nasıl başladı? Ailenizde müzikle uğraşan var mı?

Müziğe ilgim hobi olarak cümbüş çalan babam sayesinde başladı. Kendisi Harput kültürüne ve şarkılarına çok önem verir ve birçok eseri cümbüşle çalardı. Ayrıca kendisi çok iyi bir Türk halk müziği ve Türk sanat müziği dinleyicisidir.

Ailemde benden başka müzikle uğraşan birisi yok.

Müzik eğitimi aldınız mı? Size rehberlik ya da hocalık kimler yaptı?
İstanbul Belediye Konservatuvarı Türk müziği bölümünde son sınıfa kadar okudum. Saygıdeğer Erol Sayan ve rahmetli Fethi Karamahmutoğlu hocalarımdan beste çalışmaları üzerine dersler aldım.
İlk bestenizi ne zaman yaptınız? Şu ana kadar kaç besteniz var? Bestelerinizde temalarınız ne?
İlk bestemi 1978 yılında yaptım. Şu ana kadar tam sayısını bilmemekle beraber, doksanın üzerinde bestem var.
Daha çok vatan, anne ve çocuk sevgisi temaları üzerine çalışmalar yaptım. Bunlara birkaç örnek vermek gerekirse:Ufkun Dalga Dalga Göğsün Çiçekli (TRT, Uşak şehri için, Makam: Hüseyni, Söz: Ömer Bedrettin Uşaklı)
• Sevgi Dolu Kalbinde Gizlenir Elem (TRT, anne sevgisi üzerine, Makam: Neva, Söz: Seyhan Çalışkan Girginer)
• Neşe Onlar Sevinç Onlar (TRT, çocuk şarkısı, Makam: Rast, Söz: Ümit Yaşar Oğuzcan)
Bunun haricinde değerli şairlerimizden ve değerli söz yazarı ve bestekar Gufran Taş ablamın birkaç şiirinden şarkılarım ve ilahilerim var.
• n Nokta (Şarkı formunda, Makam: Uşşak, Söz: Gufran Taş)
• Araya Araya Bulsam İzini (İlahi formunda, Makam: Hüzzam, Söz: Yunus Emre)
Sanatsal faaliyetlerde bulunuyor musunuz? Beste çalışmalarınız devam ediyor mu?
İmkan ve ilham buldukça müzikle ilgilenmeye çalışıyorum. Müzik ve beste çalışmalarıma aralıklarla devam etmeye gayret ediyorum.
Elazığ'la irtibatınız devam ediyor mu? Harput Müziği ile aranız nasıl? Dinliyor musunuz?
1970 yılından beri İstanbul Kartal'dayız. Elazığ'a maalesef uzunca bir süredir gitme fırsatımız olmadı. Fakat memleketteki komşularımız ve akrabalarımızla irtibatımız sürüyor.
Harput tarihini ve müziğini iyi bilen ve çok düşkün olan, 1959 ve 1961 yılları arasında Harput yetiştirme yurdunda öğretmenlik yapan sevgili babam sayesinde, Harput müziğine ilgim başladı ve hala devam etmektedir.
Elazığ'da bildiğimiz kadar çok az sayıda, yani bir elin parmağını geçmeyecek kadar kadın bestekar var? Duygularınızı dile getirir misiniz?
Genel olarak bakıldığında kadın bestekarlarımızın sayısı daha azdır. Dileğimiz, konservatuvarlarımızdan ve şahsi gayretleriyle çalışmalar yapan kadınlarımızın sayısının artmasıdır.
Özellikle özümüz olan Türk Sanat müziği ve Türk Halk müziğine olan ilginin, gençlerimiz nezdinde artmasını yürekten temenni ediyorum. İnşallah bu müzik branşlarına gençlerimiz ve özellikle de kadınlarımızın büyük katkıda bulunabileceklerine canı yürekten inanıyorum.
Bu güzel sohbet için teşekkür ediyoruz. Son olarak neler söylemek isterseniz.
Elâzığ, Türk müziği ve özellikle kadın bestekarlarımıza gösterdiğiniz ilgi ve verdiğiniz önem için sizlere çok teşekkür etmek istiyorum.

SAADETTİN KAPLAN

ESKADER (Edebiyat Sanat ve Kültür Araştırmaları Derneği)'ni yeni kurmuştuk. Mehmet Nuri Yardım, Bestami Yazgan, Yusuf Dursun, Muhterem Yüceyılmaz, Nidayi Sevim, Olcay Yazıcı, Sadettin Kaplan, sık sık bir araya geliyorduk. Hayallerimiz vardı, umutlarımız, hayata ve sanata dair diyeceklerimiz... Uzaktaki yakındaki dostlarımız bıkmadan sohbetlerimize iştirak ediyor, âdeta etrafımızı kuşatıyorlardı. Çemberin çapı büyüyordu.

ŞERİF AYDEMİR'İN NOT DEFTERİNDEN

Mustafa Kutlu'nun yanına gitmiştim. "Eskader'i niye kurdunuz?" diye sordu.
Ne desem? İddialı ve beylik söz edesim gelmedi.
-- Selâmı çoğaltmak için, dedim.
-- Bu yeter! diye sevinçle ünledi. Başka söze gerek yok, bu yeter!
Selâmı çoğaltmak demek dostluğu çoğaltmaktı. Mânayı ve tefekkürü büyütmekti. İnsanımızın gönlüne Sıdkı bütün sarılabilmekti. Nitekim gün gün arttık. Her faaliyet sonrakinin adresini verdi. Her bakış bir diğer bakışa şerâre attı. Sözler sohbetler her dem tazelendi. Gönüller köpürdü.
O günlerde Gürbüz Azak büyüğümüz, bizim bu azim ve gayretimizi görünce :
-- Aman ha! Araya boşluk düşürmeyin,
İyi işleri tatile çıkarmayın! diye tembihledi.
-- Peki, dedik. Böylece ne yaz bildik ne kış, ne gündüz ne gece; yüzlerce sanat ve kültür çalışmalarına imza attık birlikte.
Saadettin Kaplan ağabeyin evi uzaktaydı, Gebze'nin bir köyünde. Ama alışkanlık edinmişti, her perşembe koşa koşa gelirdi. Asker emeklisiydi. Sportmendi, güçlüydü. Sanki kaslarının gücü şiirine ve nüktesine yansıyordu. Kültür sanat mahfillerinde ayırım yapmadan toplantılara katılır, kelimeleri dans ettirir, söze söz katardı.
Eskader'in kapısından içeri soyadına yakışan atılganlıkla girerdi. Yelelerini kabartınca oturduğu yeri doldururdu. Üstüme üstüme gelirdi; gazaplı, hışımlı ama şairce. Kimlere içerlenirdi bilemezdim, öfkesi diline sığmazdı. Bir yanı baş kaldırırken, bir yanı sükûn, mahviyetkâr... Sanırdım ki, bir kerede önüme döksün diye hafta boyu sabırla ve inatla söz biriktiriyor. Nazını hoş tutardım. Asla kırılmayacağımı bilirdi. Ah o sezgileri... Çayının yanına kuru üzüm isterdi, ya da pudra şekerine belenmiş bir tanecik Hacı Bekir Lokumu. Bunlara 'sohbet aşı' derdi. Bir hüzzam, bir nihavend şarkıyla (nota ve fonetik bilgisi vardı) ücretini peşin öderdi. Şenlikli dilinden dökülen fıkralar, şiirler; Nabi'den, Fuzulî'den, Ziya Paşa'dan beyitler hep ücret kabilindendi. Sonra benim gönlüm hoş olsun diye Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu koçaklamalarından birkaç tane birden...
Bâbıâli toplantılarının birinde kendisini eleştirdim. Yumuşak yumuşak dokundum. Oradakiler şaştılar, onun kılı kıpırdamadı. Toplantı bitince yanıma geldi, "işte tenkit böyle yapılır, edebî edep budur" dedi. Bir kere de, İBB'nin salonunda adına saygı gecesi düzenlenmişti, şiirinin üstün ve sahih şiir olduğunu ifade etmiştim. Bu elbette rüşveti kelam değildi, inandığımı söylemiştim. Kendisi için değil de sanatına gösterdiğim kadirbilirlik için teşekkür etti.
Beş on günlüğüne Elazığ'a gidecektim, hazırlık yapıyordum. Baktım o da seviniyor, bayrama ulaşmış çocuklar gibi şenleniyor. Merak ettim :
-- Niyesi var mı? diye çıkıştı. Şimdi sen Harput'tan, Ağın'dan, Arapgir'den, Eğin'den yeni türküler, yeni hikâyelerle döneceksin...
Bir gün de, durup dururken:

-- Beni de götür oralara! diye üst perdeden arzusunu belirtti. Ahmet Kabaklı'nın, Niyazi Yıldırım Gencosmanoğlu'nun, Fethi Gemuhluoğlu'nun, Nurettin Topçu'nun topraklarına ayağım değsin.
Biliyordum; kulağını türkülere yaslamış ve bir ince söze ezelden meftun olmuş bu şair ağabey, o yurt köşelerinde benim görmediklerimi, göremediklerimi yakalayıp mısralarına nakşetmek istiyordu.
Sadettin Kaplan; şiirler, hikâyeler, romanlar, çocuk ve halk hikâyeleri, portreler yazdı.100'e yakın kitabı yayınlandı. Diyeceğini demiş bitirmiş miydi, hiç sanmıyorum. Ama biraz durulmuştu. Hayatın akışını daha bütünlüklü süzüyordu. Ahvâl-i âleme karşı okkalı bir kitap hazırlığında olduğunu biliyordum. Bu esnada azılı bir illete yakalandı. Hastanelerden yakasını kurtaramadı bir türlü. Artık perşembeleri teklemeye başladı. Daha çok telefonla konuşur olduk.
19 Kasım 2015 Perşembe günü saat 11.00 sularında Eskader'in kapısını aralayıp içeri süzüldüğünde hızı kesilmiş, bütün heybeti ve şirinliği budanmıştı âdeta. Selâm verdi, bir sandalyeye ilişti. Yüzü safran gibi, mahzun ve melül...Gözleri bulutlanmış, ha yağdı ha yağacak. Göğsünde yaralı bir serçe çırpınıyor. Benim ürkek bakışlarımı avcuna aldı; usul usul, yutkuna yutkuna titreyen dudaklarından şu dizeler akıp geldi:

Bakma öyle uzaklara kahırla,
Mektubumun cevabını tez gönder.
Son cümleyi dudağınla mühürle,
Selâmını kirpiğinle yaz gönder...
Ter kokundan iki demet oluştur,
Her yanaktan birer tutam bölüştür,
Gözyaşını gülüşüne iliştir,
Deli dolu kahkahandan az gönder...
Bilirim, seni de kahreder acım,
Ölürsem felekten kim alır öcüm?
Kalmadı hasrete dayanma gücüm;
Ümit gönder, sevdâ gönder,naz gönder..
Gül dalında bitirdiğin gönlümü,
Gam çölünde yitirdiğin gönlümü,
Gidiyorken götürdüğün gönlümü;
Ak kağıtta imza diye ez gönder.

O gün, geldiği gibi bir hayalet sessizliğinde odadan dışarı kayıp gitti. Daha hiç görüşemedik.
Duyduk ki 11 Haziran 2016 Cumartesi günü "göç" ilmühaberini alıp Hakk'a yürümüş.
Nihayet sustu içindeki at kişnemesi.
Ömür denen o emanet zamanı bayat ekmek gibi böldü ve gitti.
Kalabalıklar içinde; darası alınmayan ve ısırılıp atılan haylaz sözleri duyduğunda sanat sancısıyla kulağıma eğilir, "Ben Ağrı'lıyım ya, ağrım hiç dinmeyecek öyle mi? "diye sorardı.
İnşallah dinmiştir.
Rahmetlere gark olsun.

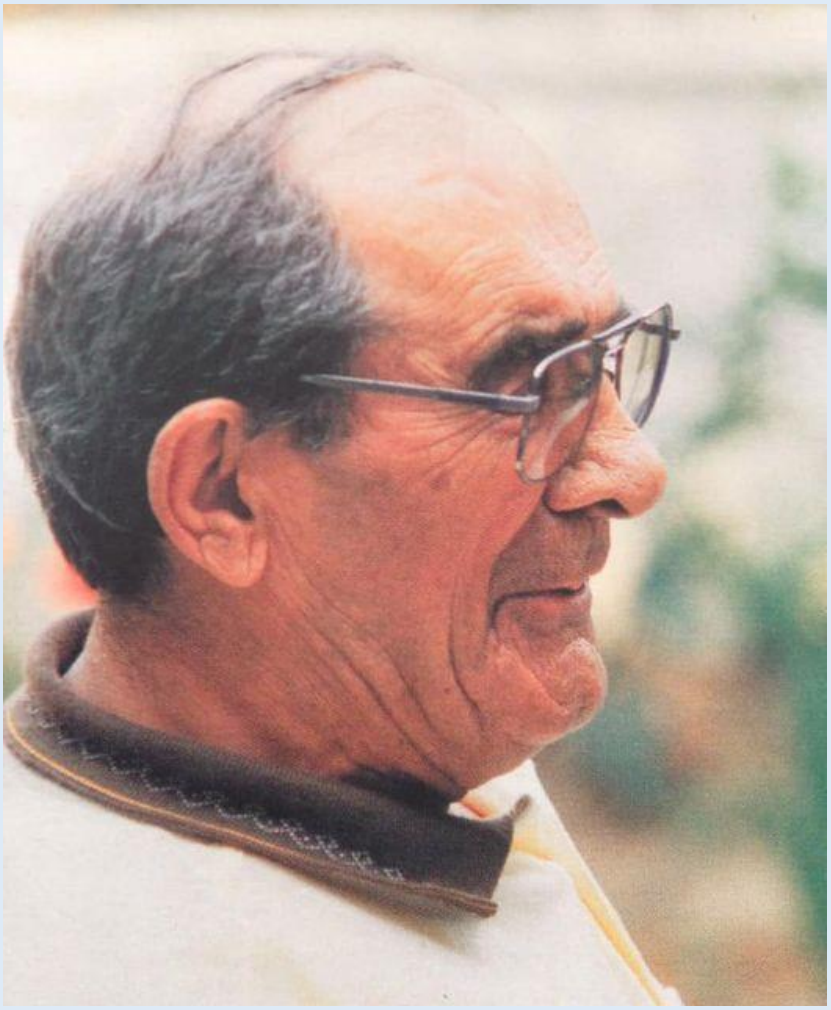
Harput Sevdalısı Karadenizli

Aslen Trabzon Maçkalı olan Ömer Kayaoğlu, 1962 yılında Elazığ'da yayınlanan Yeni Fırat Dergisi'nde Elazığ'a olan sevdasını Elazığ temalı şiirleriyle anlattı.

ÇAYDAÇIRA / İSTANBUL

Av. Fikret Memişoğlu önderliğinde, 1962-1976 yılları arasında 36 sayı çıkmış olan 'Yeni Fırat Dergisi' Elazığ'ın yanı sıra tüm yurtta büyük bir ilgi gördü.

Zengin bir içeriğe sahip olan dergide Elazığ ve çevresinin tarihi, coğrafyası, kültürü, edebiyatı, folkloru, sosyal yapısı, ekonomisi gibi birçok konuya değinilmiştir. Bunların yanı sıra Türk kültürü, edebiyatı ve tarihiyle de ilgili birçok konuya değinilmiştir.

1962 Mayıs ayında Fikret Memişoğlu tarafından çıkarılan Yeni Fırat dergisi 1962'de altı, 1963'te on iki, 1964'te altı,1965'te bir, 1966'da dokuz, 1967'de iki sayı çıkmıştır. Toplam 3 cilt ve 36 sayıdan oluşan dergi, Elazığ Kültür Derneği'nin bünyesinde çıkarılmıştır.

Dergide Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu ve Cenani Dökmeci gibi Elazığlı Edebiyatçıların yanı sıra Türk Edebiyatının önemli isimlerin de yazıları veya şiirleri yer almıştır.

Trabzon Maçkalı Ömer Kayaoğlu'da bunlardan biri. Yeni Fırat'ın ilk sayısından itibaren şiirleri yayınlanan Kayaoğlu, derginin ikinci yılında Yazı işleri Müdürlüğünü ve İstanbul temsilciliğini yürüttü.

Ömer Kayaoğlu kimdir?

Ömer Kayaoğlu, Trabzon'un Maçka ilçesine bağlı Örnekalan (Mağura) köyünde 1916'da doğmuştur. İlkokulu Maçka'da, ortaokulu İstanbul'da Vefa Lisesinde bitirdikten sonra Kuleli Askeri Lisesine girer ve 1937'de liseyi, 1939'da Kara Harp Okulunu bitirir. Topçu subayı olarak orduya katılır. Türkiye'nin birçok yerinde görev yapar. Yarbay rütbesinde ve tabur komutanıyken kendi isteğiyle 1962'de emekliliğe ayrılır.

Daha sonra İstanbul'a yerleşerek baba ve aile mesleği olan bakırcılık işine girdi. Bir süre de Yeni Fırat dergisinin yazı işleri müdürlüğü görevini üstlendi.

3 çocuk babası olan Kayaoğlu, 2001 yılında vefat etmiştir.

Eserleri

Kayaoğlu'nun ilk şiirleri, Doğuş Dergisi'nde yayımlanır. Henüz lise öğrencisiyken yayımladığı Bir Avuç Köpük (1936) ilk şiir kitabıdır. Uzun bir aradan sonra 1962'de ikinci şiir kitabı Kabuk'u yayımlar. 1982 yılı sonlarında 1935 ile 1979 yılları arasında yazdıklarından seçtiği 83 şiiri Şah Katı Düşleri adlı eserinde bir araya getirir. Ömer Kayaoğlu, şiirlerini çeşitli dergi ve yıllıklarda yayımlar. Doğuş, Yücel, İstanbul, Yirminci Asır, Aydabir, Kemalizm, Çağrı, Yeni Fırat, Ajans-Türk, Varlık Yıllıkları, Halay, Tarla, Türk Folkloru, Ekin, Karınca, Kıyı, Bando, Yugoslavya'da yayımlanan Birlik gazetesi ve Sevinç dergisinde şiirleri yayımlanan Kayaoğlu'nun şiirleri, Yugoslavya'da Türkçe okul kitaplarına da girmiştir. Ayrıca kendisi 1988'de, tanınmış şiir festivali "Struga Şiir Akşamları"na çağrılır.

Edebi kişiliği

Kayaoğlu'nun şiiri, yalın anlam dolu ve çok rahatlıkla söylenen, bellekte kalan dizelerden oluşur. Çoğu yerde ulusal nazım şekli hece ölçüsünü kullanır. Serbest ölçüyle de şiirler yazar. Fakat şiirlerinin çoğunluğunu hece ölçüsüyle yazdıkları oluşturur. Bazı şiirlerini, halk şiirlerinden esinlenerek koşma veya türkü, mani tarzında yazar. Koşma tarzında yazdıklarında çoğu kez Kayaoğlu tapşırmasını kullanır. Karadeniz'deki atma türkü biçiminden etkilendiği açıktır.

Ömer Kayaoğlu kendi yöresinin dilini ve deyimlerini şiirlerinde kullanır. Kendisi Trabzonlu olduğu hâlde mesleği gereği asker olarak gezdiği her Anadolu kentinin dilini, her Anadolu evlâdının dilini kapa kapa erite erite, İstanbul efendiliği içinde özümlediği bir dil oluşturur. Kısaca Kayaoğlu'nun şiirlerinde zengin bir kelime dağarcığının varlığı hemen anlaşılır. Yerli yerinde kullanılmış dizelerinde bir örgü vardır. Sade, açık, içten söyleyiş ön plandadır.

Harput üçlemesi şiirler

Elazığ ve Harput kültüründen oldukça etkilenen Şair Kayaoğlu, 1962 yılında emekli olduktan sonra şiirleriyle Yeni Fırat Dergisi'nde ilk sayısından itibaren son sayısına kadar yer almıştır. Derginin 1. Yılı'nda Yazı İşleri Müdürlüğü'nü de yürüten Kayaoğlu, derginin İstanbul temsilciliğini de yürüttü.

"Harput Ağrısı" adlı 3 adet seri şiiriyle Harput'la söyleşilerde bulunuyor. İlk 'Harput Ağrısı' şiirinde Harput'u tarihiyle öven Şair, Harput'un harap halde olmasına rağmen geçmiş tarihiyle ayakta durduğuna dikkat çekiyor:

"Tarihe tut ışığını
Gör uygarlık beşiğini
Kim eylemiş taş yığını
Yurdum Harputu Harputu

Öteki yanlış ifade
Burda harap olan madde
Ruh geziyor cadde cadde
Gördüm Harputu Harputu"

İkinci 'Harput Ağrısı II" şiirinde ise bu kez Şair, Harput'tan Elazığ'a yaşanan göçü anlatıyor.

"Harputlu bir "alıcıkuş"
Demek sebep değil yokuş.
Her sabah bir oğul uçmuş
Petek nerde, kovan hani?

Bu kaçış ovaya doğru
Kalan bir cevapsız soru.
Pirler, Âşıklar huzuru
Meclis nerde, divan hani?"

Şair son 'Harput Ağrısı III' adlı şiirinde ise Harput'un kendisini terk edenler karşı sitemini ve kendisinin Harputlu olmasa da Harput'u ruhunda yaşadığını dile getiriyor.

"Harput yolu döne döne çıkılır,
Kalesinden kartal gibi bakılır.
Duvarında sitem kokar, taşından
Sıva sıva, pul pul tarih dökülür.

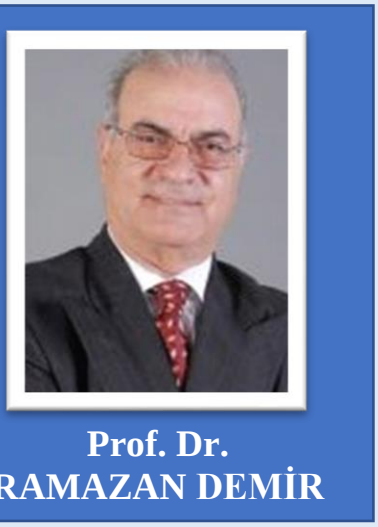
Erenlere sebil etmiş tadını,
Evlâtları helâl emmiş sütünü.
Var kıyas et erkeğini hemşerim
"Sâra" diye nam bırakmış "Harput"u.

Yiğitlere yiğit olmuş eri var:
Bakırcılar çarşısında biri var!
Ha olmuşuz olmamışız oralı
Yurt edinsek, sıla desek yeri var."

Şairin Harput üçlemesi şiirinin yanı sıra Ağın ve yine Harput'a olan özlemini dile getiren şiirleri de bulunuyor.

HARPUT'U YENİDEN YAŞAMAK

Yıllardır uzağında kaldığım, fakat her fırsatta bir anısını, sızısını, hayalini yaşadığım/yaşattığım "El-aziz"... Esas adıyla "Aşağı Mezre"... Kökeni, kaynağı "Ulular diyarı" Harput (Yukarı Şeher) olan "Mezre..." Yeni ismiyle Elazığ (El-azık)...

Prof. Dr.
RAMAZAN DEMİR

Tarihin derinliklerinden süzülerek çıkan ve günümüze "Kültür varlıklarıyla" ulaşan Harput... Tarihindeki bilinenler kadar bilinmeyenlerin kucaklaştığı, tomarlaştığı, katmerleştiği ulular ve evliyalar yatağı Harput... "Yukarı Şeher..." "Aziz" şehir Harput...
Tarih öncesine kadar uzanan bir dolu geçmiş...
Milattan önce 2000 yıllarından başlayan bilinen tarihi çok kısa, bilinmeyeni ise tam bir muamma... Kimler geldi kimler geçti senin sokaklarından, eteklerinden, kayabaşlarından... Zaman içinde doğurduğun "Mezre" isimli yiğitler yurdu Elazığ (El-azık) ayrı özellikte...
Senin görkemini, üstünlüğünü, kayabaşından "Mezre" ye kuşbakışından seyir eylediğim zaman anlıyor insan...
Bugünlere çileli yolları aşarak ulaşan Harput...
Ünü kitaplara, ansiklopedilere, yazarlara, şairlere, sanatçılara konu olmuş; erenlere, dervişlere, müritlere, misyonerlere mekân olmuş; siyasilere, diplomatlara hedef malzeme olmuş Harput...
Senin simgen haline gelen, Sara Hatun Camii, Arap Baba, Mansur Baba türbeleri... Dabbakhanesi...
Hoşgörünün sembolü farklı inançların tapınakları, kiliseleri, havraları, misyoner okulları, yabancı kolejleri...
Bunların tarih sayfalarındaki görkemli geçmişleri... Ve tüm bunların ötesinde simgeleşen kalen; "Harput Kalesi" diğer adıyla "Süt Kale"...
Neden "Süt Kale?"
Yapanın da, yaptıranın da mahir elleri ve beyin ürünü olan savunma eseri. Biten kaynak suya rağmen harcına su yerine katık yapılan bembeyaz süt... Halkının ineğinden, koyunundan, keçisinden sağılan sütle karılan harca katılan yumurta akıyla aklaşan kale...
Her zorluğa rağmen yapımına devam edilen, örülen duvarların beyazlığına izafeten verilen bu isim; "Süt Kale..."
Hani "Sütten çıkmış ak kaşık" misali...
Ne güzel "ak" ve de "pak" olabilmek...
"Süt Kale" olabilmek...
Güzel geçmişiyle, omuzladığı manevi yüküyle yaşayan, zamanın sessizce aşınmalarına, doğanın öcüne ve insanın gaddarlığına, acımasızlığına direnen isim; Harput Kalesi...
Tarihi katmanları yaşarken önceden bu yana çok el değiştirip onarılan Harput Kalesi... Kimine mahkûmiyet mekânı kimine mutluluk yatağı kimine aşk iksiri olmuş hikâyeleri anlatılan bir yapı...
Heyecan, sevgi, korku, anı, hüzün, aşk hikâyelerini bağrına işleyen "Süt Kale" duvarları...
***
Hurrilerden, Asurlulardan, Artuklulardan, Urartululardan, Bizanslılardan kalan sonra Selçuklu ve Osmanlı Türkmen Yurdu olan Harput... Tüm bu serüvenlerden sonra "aziz" sıfatını kazanan "El Aziz..."
Öyle ya, "Aziz" olmak!
Kutsal, değerli, ulaşılmaz makam olmak demek "Aziz..."
"Azizler" diyarı, aziz eller olan "El Aziz"...

Bu sıfatlarla anıldığın günden beri farklılığını fark ettiren “El Aziz...”
Ve sonra, Yurdumun kurtarıcısı, milletimin onur-haysiyet-namus-iffet koruyucusu, Cumhuriyetin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından verilen isim "Elazığ…"
Tarihi ismiyle “El-Aziz...” derken Cumhuriyet ürünü oluşan isim “Elazığ…"
Neden Elazığ ismi?
Çünkü yöre her türlü tahıl ve meyveyi birlikte yetiştirebilen yegâne yörelerden biridir. Özetle her türlü “azığı” üreten diyar… İşte bundan dolayı “azık (ğ) diyarı” anlamına gelen “El-Azık” Elazığ Şehri...
Aziz şehir, gönlümün başköşesini işgal eden ata-dede toprağı Harput-Elazığ...
***

Harput Sokaklarında Duygu Yüklü Anlar

Harput sokaklarında duygu yüklü anları yaşamaya hazır olmak; duygu seli arasında akıl yolunu bulmak için Harput sokaklarını adımlamak...
Çoğunun viraneye döndüğü kerpiçten dam evlerin oluşturduğu eski Harput sokaklarında dolaşırken içinizi bir hüzün kaplar!..
Ilgıt ılgıt esen kuzey rüzgârının verdiği ferahlatıcı serinlik “Mezre” üzerine doğru yol alırken, o derin duyguları yaşarsınız bir Ağustos sıcağında...
Geçmişten gelen acılı, üzücü hikâyeler gelir aklınıza...
Bir zamanlar bu sokaklarda yaşayan, “seksek” oynayan, “kristirik” oynayan, “üçtaş”, “beştaş”, “dokuztaş” oynayan Fatma – Monika -Ayşe- Ahçik – Rosa adlı kızların, Artin – Agop – Vahan – Mehmet - Hasan – Turan adlı oğlanların oyunları, gülüşmeleri, kovalamacalar aklınızı meşgul eder durur... O yaşanmış saf sevinçleri, mutlulukları düşünürsünüz elde olmadan...
Karşı komşuda pişen "keşkek" çorbasının madam Sofiya’larla paylaşmaya getiren Suna teyzeyi görür gibi olursunuz... “Komşuda pişer bize de düşer” tekerlemesinin asla aksamadığı, paylaşılan çörekler, böreklerin kokusunu alır gibi olursunuz...
Sanki derinden gelen bir tambur sesini, keman sesini, cümbüş sesini duyar gibi olursunuz... Hüseyni makamında bir besteye ara taksimi geçişini duyar gibi olursunuz... Derken, yanık bir sesle “hoyrat” kulaklarınızın pasını siler; tıpkı Kerkük havasıyla... Ama bunların gerçek ötesi duygularla besili hayaller olduğunu çok geçmeden fark edersiniz...
Sonra... Sonra...
Olmaz olası o “zorunlu göç” aklınıza gelir...
O güzelliklerin yaşandığı hayal dünyanız birden yerini hüzün ve acıya bırakır...
Dedesi emperyalistlerin maşası olan komitacılar tarafından pusu kurularak şehit edilen bir torun olarak bile o insanlık dramı olayın acısını düşünürüm. Olayın sızısını içinizden, yüreğinizden, böğrünüzden kısaca benliğinizin ta derininden hissedersiniz.
Yüreğinizi sızlatan o sevdalı ayrılık hikâyelerini, vedalaşan komşuların feryat figanını duyar gibi olursunuz.
Derken, nesli tükenmekte olan yaşlı canlı tanıklardan birine rastlarsınız, köşe başında; iki büklüm olmuş omurgasına destek vermek için dayandığı bastonuna var gücüyle yüklenip doğrulmaya çalışır; “Gözü toprakta” olan bir güngörmüş başını kaldırır, gözlerini size çevirir; bakışlarında ne aradığınızı sorar gibidir; yetinmez bakışlarıyla, başlar kelam etmeye; “...Hele bağ hele... Ne arisın ha buralarda?.. Gakgoşlara benzisin amma yabancı da olabilirsin. Ne ararsın, ne bakarsın o yıkık viranelere? Gel hele bir soluklan; fukaranın bir üsküre ayranını iç. Allah rızası kazanırım, belki!..”
***
Bu davete icabet etmemek “edebe” de “adaba” da aykırı olur; varırsınız başlarsınız dileğinizi, özleminizi, hasretliğinizi anlatmaya...
Harput’u yeniden yaşamak istediğiniz söylersiniz...
Dertleşir sizinle 98lık çınar...

Canlı kaynak...
Açılır da açılır...
İçini çekerek, hüzünlenerek anlatır da anlatır...
Siz sadece dinlersiniz...
"... Eşkıyanın dini imanı olmaz be evlat! Çok katliamlar yaptılar... Çoluk çocuk kadın kız demeden... Askerdim o zaman Doğu cephesinde; vahşeti Erzurum'da, Erzincan'da, Van'da gördüm... Şükür buralara kadar fırsat düşmedi... Yoğsam buralarda da çok kan akıtacaklardı. Kendi dindaşlarını bile, itaat etmiyorlar diye, katleden zalim çeteler yaktı bizim dostluğumuzu, kardeşliğimizi... İsyan ettirdiler Ermeni vatandaşları!.. Yüzyıllarca bu topraklarda, bu mekânlarda birlikte yaşadık, birlikte güldük, eğlendik, birlikte ağladık!.. Yaktılar bizim dostluğumuzu, kıskandılar be evlat, kıskandılar! Bunu yapanların ardında Moskof vardı. Fransız vardı, esas düşman onlar be evlat... Essah sen bilirsin ya bunları fakat gençler bilmiler, anlatmak lazım be evlat... Of be offf... Be evlat başın ağrıttım, kusura kalmayasın. " Diyen 98 yaşındaki "pir-i pak" yaşlı çınar...
Bu söyleşiyi daha çok devam etmesini istersiniz amma vakit yoksulu bir insan iseniz buna fırsatın olmaz; helallik alır ayrılırsınız. Daha ne hikâyeler, hatıralar, olmuş olaylar vardır, kim bilir 98'lık çınarın anlatamadığı...

***
Neredeyse her sokağında bu hüznü hisseder gibi dolaşırsınız, şimdi virane olmuş o Harput sokaklarını. Geçmişteki o acı olayları adeta yeniden yaşarcasına hüzünlenirsiniz. Başı ve sonu belli olmayan göç hikâyelerini dinlemek bile acı verici.
Duydukça, düşündükçe omuzlarınıza bir yük biner, kasvet çöker tepenize!.. Bilinir-bilinmez, duyulur-duyulmaz, olur-olmaz, doğruluğu-yanlışlığı tam bilinmez bu katmerli hikâyeleri dimağınıza değil, omuzlarınıza yüklersiniz!.. Sanki suçlusu senmişsin de kendini "sorumlu" hissedersiniz, bu acı, yaşanmış hikâyelerden dolayı...
Gam yüküne dönen yüreğinize şimdi de "göç hikâyeleri" yüklersiniz, elinizden olmadan.
Derken bir "lahza" ses duyarsınız yanı başınızda, bir kuşun kanat çırpıntısı... Bir "Pepo" kuşu (*) bakar durur size. Aklınızda geçenleri bilircesine, size dert ortağı olmak istercesine çırpar kanatçıklarını. Sek sekeler, oynaşır durur yanı başınızda. Arada kabaran tepeliği (kul-kuliki) dikkat çeker. Sevimli mi sevimli… Yerden taneler arar, bulduğunu alır küçücük gagasına, o da "ekmek mücadelesinde" belli…
"Acaba?" dersiniz kendi kendinize; "Bu göç hikâyelerinin bir kısmını bu "Pepo" kuşuna yüklesem uzak diyarlara göndersem mi" dersiniz!
Sevincinden mi yoksa üzüntüsünden mi, dikleşen tepeliği dikkat çeker "Pepo" kuşunun...
Aklınızdan geçenleri hissediyor olmalı ki bu "Gam yüklü göç hikâyeleri" ona ağır geliyor.
Vazgeçersiniz yüklemeye sevdanızdan...
Derken bir kanat çırpınışını duyarsınız...
Sanki almış korku yükünü uçuyor "Pepo" kuşu, süzülerek "Mezre"ye doğru...
"Süt Kale"den aşağıya doğru...
Kim bilir belki de başı sis kaplı Hazarbaba, Mastar Dağlarına doğru... Ama "Pepo" kuşu bu ağır yükü taşıyamaz ki...
Kaldı ki "Pepo" kuşu o mesafe uzaklıkta sürekli uçamaz da... Sonra dönersiniz hayal dünyanıza, yeniden dalarsınız derinlere… Gamlı, acılı hikâyeleri yükleyeceğiniz aracı düşünürsünüz…
Bir kısmı yüklenecek "varlık" bekleyedursun, bir kısım hikâyeler "dilsiz" olmaya devam eder!..
Eskiler buna "Lâl hikâyeler" derlermiş...
Suskun ve beklentisiz...
Tarihin tozlu sayfalarında kalarak...

Harput'un kayabaşından "Mezre" ye doğru çekilen uzun havanın, hoyratın ruhunuza yansıyan kederliliği...
Kendinizi bırakırsınız uçurumdan aşağı...
Hayal edersiniz geçmişte yaşananları ve de gelecekte yaşanacakları...
Birer "Pepo" kuşu olup havalanır bu hikâyeler uçar, uçar da uçar batık kentleri bağrında saklayan volkanik "Gölcük" gölüne doğru...

Harput Kültür Evi

Harput'un virane sokaklarını adımlarken kendinizi çok farklı bir yapının önünde bulursunuz. Harput'un "Piza kulesi" olarak kabul edilen Harput'taki Ulu Cami'in yana eğik minaresi derken hemen yanı başında "Harput Kültür Evi..."
Harput kültürünün tüm boyutlarını, yaşamın tüm inceliklerini, otantik değerlerin anlam ve güzelliğini, aile bağının gücünü, maddi ve manevi değerlerini, sanatın zevkini, inceliğini, özetle Harput'ta yaşamış insanların geçmişte ortaya koydukları "örnek" yaşamın zevkini tekrar yaşarsınız.
O renkli ve çeşitli kültürün derin anlamlarına, atmosferlerine yolculuk yapmak istiyorsanız, "Harput Kültürünü" özüyle, sözüyle yeniden yaşamak istiyorsanız, Harput'taki "Harput Kültür Evi"ni mutlaka ziyaret etmelisiniz.
Elazığlı iş adamları Şefik Gül ve Mehmet Gül kardeşler tarafından yaptırılan bu örnek yapıyı gezdiğinizde, farklı bir atmosfer yaşarsınız. Sorumlusu fahri "kültür elçisi" Mustafa Bey'i ve değerli eşine konuk olduğunuzda, onların "nükte" dolu söylemlerini dinlemek ayrı bir değer ve kazanç olur. Bu kültür varlığını görmeden Harput Kültürünü anlamak pek kolay değil, bizce...

***
Harput Kalesinden Elazığ ovasına baktığınızda uçsuz bucaksız tarım alanını çevreleyen dağlarla kucaklaşan Kaban Baraj Gölü'nün maviliklerini zevkle seyredersiniz.
İlkbaharın yeşil mantosunu kenara koyup, devetüyü mantoya bürünen hazanlı kırlar-bayırlar, ölümün sararan sevimsiz yüzünü hatırlatıyor olsa bile, Fırat'ın gem vurulmuş çılgın sularının munisleşmesiyle, hayat iksirine dönüşen mavi sularıyla kucaklaşmakta... Bu doyumsuz görüntüyü ya kuşbakışı uçaktan ya da Harput'tan seyredersiniz...
Hazarbaba dağının ardına saklanmış yaklaşık 25 km uzaklıktaki tektonik-volkanik / batık göle varmak arzulasanız da, Harput'un size verdiği huzuru ve hüznü terk etmek gelmez içinizden.
Hazarbaba Dağı ile Mastar Dağı arasına yerleşik gölün bağrında sakladığı batık kentlerin hikâyesi ise daha çok ilginç olmalı... Bunu okumak ve yeniden yazmak güzel olurdu.

"Mezre"de Gezinmek

Sonra inersiniz "Mezre"ye...
Çağın sevimsiz yapılaşmasının ötesinde "güzel" denilebilecek bir şey ararsınız. Mezre'yi, Harput'u anımsatacak kültür değeri bir şeyler bulmak için her yanını dolaşırsınız.
Mevlana'nın da çekiç seslerine uyum sağlayarak "Sema" yaptığı bakırcı ustaların çekiç seslerinin yankılandığı "Bakırcılar Çarşısı" aklınıza gelir, yönelirsiniz oraya... Hâlâ sıcak dövmeleri, sarı-kırmızı arası rengiyle hayatın sıcaklığını yansıtan Bakır...
Bakırcılar Çarşısında, bu sarı-kırmızı metala her türlü işlemin yapılığı otantik sanatların tek ayakta kalan şehrin yarı-canlı noktası... Belki de son örneklerinin yapıldığı sayılı dükkânlarda birine girersiniz... Hünerli ellerin dokunduğu, eser ürünlerin size gülümseyen sanatsal dokusunun hazını ve bakır sıcaklığını hissedersiniz.
Her boyda ve desenleştirilmiş bakır siniler, bakraçlar, kahve değirmenleri, üsküreler, cezveler, kupalar, hamam tasları, leğenler, sitiller ve artık nostaljik (özlemli) olmaya başlayan

çıngıraklar ve kapı tokmakları karşılar sizi... Bir de hatıra olarak almak için "Dındık" ararsınız ama bulamazsınız!
Tüm bunlar size, kadim olan bir şeyi hatırlatır; Harput Kültürünü... Fakat iç burkan, üzüntü veren bir "serzeniş" kulaklarınızı tırmalar; "…Ah beyim, ah! Nerede o eski bakırcılar çarşısı… Kala kala 2-3 dükkân kaldık. Şimdi tüm bu işler Antep'te, Maraş'ta yapılıp geliyor, fabrikasyon olarak, el emeğine saygı kalmadı! Vatandaş da onları alıyor, ucuz diye… Bizim yaşama şansımız kalmadı, çok zor artık…"

***
Harput'ta yaşadığınız o doruklu, hüzünlü saatlerden sonra kendinizi bir başka otantik mekânda bulursunuz; en azında kendinizi oraya atarsınız; sevimsiz çağın kirli görüntüsünden ve de gürültüsünden uzak...
Vardığınız yer, yeni bir nostaljik/özlemli mekân...
Yeminiceler Çarşısı...
Neredeyse nesli tükenmiş ustaların son şaheserlerini görürsünüz, hayranlıkla bakarak, derin düşüncelere dalarsınız... O yemeniyi diken, nakışlarını işleyen mahir elleri, her biri ayrı değer ve anlam taşıyan motiflerini düşünürsünüz...
Daha da derinleştikçe düşünceler, girerseniz bir yemenici dükkânına, sizi neler karşılanmaz ki?
Tamamen unutulmaya yüz tutmuş yemeni örneklerinin en iyisini bulursunuz burada, belki de son yaşayan ustaların elinden çıkmış sanat eseri son örnek yemeniler...
Özenle dikilmiş, bağları bağlanmış "çarıklar" görürsünüz… Bir an için aklınıza şu acı olay gelir; "...Bu çarıkları dahi bulamayan, fakat vatan için düşmana karşı savaşan kahramanların ayaklarına sarılan pılı-pırtı artıklarını, deve dikeni batmış kanayan çıplak ayakları… Ve kurtarılan bir vatan toprağını, milletin onurunu, hürriyetini, iffetini…" düşünürsünüz…

***
Sonra Elazığ'ın meşhur üzümleri, eşpabiyeleri, orcikleri, pestili, kuru dudu, artütü, kesmesi, çedene kahvesi gelir aklınıza...
Kapalı çarşıyı, "Tarzan" lakaplı adaş Ramazan'ın o nefis düzenli baharat ve yemiş dükkânını görmek gelir içinizden... Fakat duyarsınız ki "Tarzan" çoktan göçmüş sonsuzluğa…
Derken, Elazığ'la özdeşleşen peynirli ekmeğini, isot kebabını, güvecini hatırlarsınız...
Sonra, Öküzgözü, Boğazkere üzümlerini, dalbastı kirazını... Nesli kaldı mı bilmem; Mollaköy kavununu, Elazığ'ın üretimi Öküzgözü ve Boğazkere üzümlerinden sunulan Buzbağı, Terra Boğazkere, Terra Öküzgözü ve Terra Öküzgözü-Boğazkere hediyelik kırmızı şaraplarını hatırlarsınız, onlar teker teker gelir aklınıza... Ama bunları ne almaya ne de aramaya vaktiniz vardır.
Derken aklınızda bir eksiğin olduğunu fark edersiniz, unuttuğunuz bir şeyin farkına varırsınız; neredeyse yok olmaya başlamış ya da yerine "sahteleri" gelmiş "Harput Mutfağı"nı hatırlarsınız. Nerede bulabileceğini dahi bilmediğiniz Kurut, Kellcor (kelleşor), Taş Ekmeği, Gömme, Lobık Çorbası, Tutmaç, Harput Köftesi, Sırın ve diğerleri...
İşte böyle sevgili Gakgoşlar, gönül dostlarım...
Harput'u yeniden yaşamak istedim; kısmen cismani olarak, ama çoğunu sadece hayalimde yaşayarak, bir Ağustos ayında...
Özlemle, muhabbetle...
Selam ve sevgiyle kalınız...
08.08. 2009

NOT: Yazının yazıldığı tarihi değiştirmedim zira yaşanan ortam ve duygular değişmedi, belki de kayıp var!

MÜZİKTE HARPUT AĞZI

***Türküler, yörede "Harput Ağzı" olarak bilinen, özel bir türkü söyleme biçimi ile icra edilmektedir. Bu icranın günümüzdeki en iyi temsilcilerinden biri de Merhum Enver Demirbağ'dı.**

***Demirbağ Kardeşler, Hafız Mustafa Süer ve Hafız Osman Öge'den öğrendikleri Harput müziği ve Harput Ağzını usta çırak ilişkisiyle günümüze taşıdılar.**

ÇAYDAÇIRA / ELAZIĞ

Malazgirt Zaferi'ni takip eden yıllarda Harput ve çevresine çeşitli Türk boyları gelip yerleşmişlerdir. Bu yerleşim Moğol istilası esnasında artmıştır. Tarihi belgelerden anlaşıldığına göre Harput ve çevresine Alpagut, Bayındır, Çepni, Kıbır, Avşar, Kayı, Salur, Arapgirli boyları yerleşmiştir. Ayrıca Anadolu'daki karışıklıklardan etkilenen ve İç Anadolu'da yaşayan bazı Türk boyları da bu bölgeyi yurt edinmişlerdir.

Harput ağzının bu Türk boylarından hangisine ait olduğu veya hangi boyun Harput ağzında daha baskın olduğunu söylemek oldukça güçtür. Ancak zaman içerisinde bu boyların konuştukları Türkçe karışmış, kaynaşmış ve sonuçta Harput ağzı ortaya çıkmıştır.

Türkü, mâni, hoyrat, atasözü, masal, halk deyişleri, deyim, ninni gibi sözlü edebiyat ürünleri ile günümüze ulaşan Harput ağzı, hala canlı bir biçimde gerek merkez ve merkeze bağlı köylerde gerekse Ağın, Keban, Maden, Sivrice, Pertek, Çemişgezek, Hozat, Kemaliye, Arapgir yörelerinde çok az farklılıkla kullanılmaktadır. Ancak eğitim ve öğretimin yaygınlaşması, teknik alandaki gelişmeler, modern hayatın gerektirdiği pek çok yeni araç ve

gereci ifade eden kelimeler ve kavramların dile yerleşmesi, hayat tarzındaki değişiklikler, duygu ve düşüncelerde meydana gelen farklılıklar dili de etkilemiş ve Harput ağzı konuşmalar, yazılı anlatımlar yavaş yavaş azalmıştır.

Harput Ağzının önemi büyüktür

Harput (Elazığ) ağzı Türk Halk Musıkîsi içerisinde de özel bir tavır özelliğine sahiptir. Türk Halk Musıkîsi İçerisinde yer alan diğer Ağızlar (Arguvan Ağzı, Barak Ağzı, Bozlak Ağzı) gibi çalım ve okunuşunda ki farklılıklar ile kendini belli eden Harput (Elazığ) Ağzı bulunduğu bölgede de ayrı bir yere sahiptir. Hoyrat Yöreleri olarak bilinen Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile Kerkük-Azerbaycan Yörelerinde de Harput (Elazığ) Ağzının önemi büyüktür. Kendine özgü makamların yanı sıra Türk Musıkisi Makamlarının da ağırlıklı olarak icra edildiği yörede, kullanılan usul kalıpları da yöre tavrının oluşumunda büyük rol oynamaktadır.

Harput'ta söylenen türkü ve uzun havalar "Harput Ağzı" ile söylenmektedir. Harput müziğinin icrasında gelenek çok önemlidir. Yörede eskiden müzikle uğraşanların büyük bir çoğunluğu hafızlıktan gelmektedir. Türküler, yörede "Harput Ağzı" olarak bilinen, özel bir türkü söyleme biçimi ile icra edilmektedir. Bu icranın günümüzdeki en iyi temsilcilerinden biri de Merhum Enver Demirbağ'dır. Enver Demirbağ, eskiden Harput müziğinin icracıları

olan hafızlardan, Harput makamlarını ve müzik geleneğini daha çocuk yaşta öğrenmeye başlamıştır. Bu bağlamda gerek Enver Demirbağ ve gerekse kardeşi Paşa Demirbağ hafızlardan aldığı bu müzik kültürünü ve geleneğini günümüze kadar doğru bir şekilde taşıyan en önemli damarlardan biridir. Bu sebeple günümüz Harput müzik kültüründe Demirbağ kardeşler geçmişle bugün arasında köprü vazifesi görmesi bakımından oldukça önemlidir. Usta çırak usûlü ile müziğe ilgisi ve yeteneği olan insanlar yöredeki geleneksel müzik icra ortamlarında yetiştirilmiş, eserler ağızdan ağıza, kulaktan kulağa aktarılarak günümüze kadar taşınmıştır.

Enver Demirbağ, "Yöredeki sanatçılar nasıl yetişiyor?" sorusuna; "Şimdi meraklı ve sesi güzel olanlar usta-çırak yöntemiyle. Bunlar muhakkak ki ustaların yanında makama tabi tutulur. Rast gele okunursa zaten muteber olmuyor. Sesi çok ama makam bilmiyor, ağzı düzgün değil, ova ağzı gibi söylüyor, derler. Onları itibara almazlar. Şimdi Harput'un

müziğini söyleyenler Hafız Osman Öge tarzında değil, Ova Ağzı söylüyor. Bunun için itibar görmüyorlar. Harput'ta avam-havas diye bir durum var. Havas durum yüksek kültürlü insanlar onu anlayamadı mı o bir yere gelmez. O insan, cemaatlere girip oturamaz." diyerek bu müziği gerek anlayabilmek gerekse icra edebilmek için her yönü ile yüksek bir edebiyat ve müzik kültürüne sahip olunması gerektiğini ifade etmektedir.

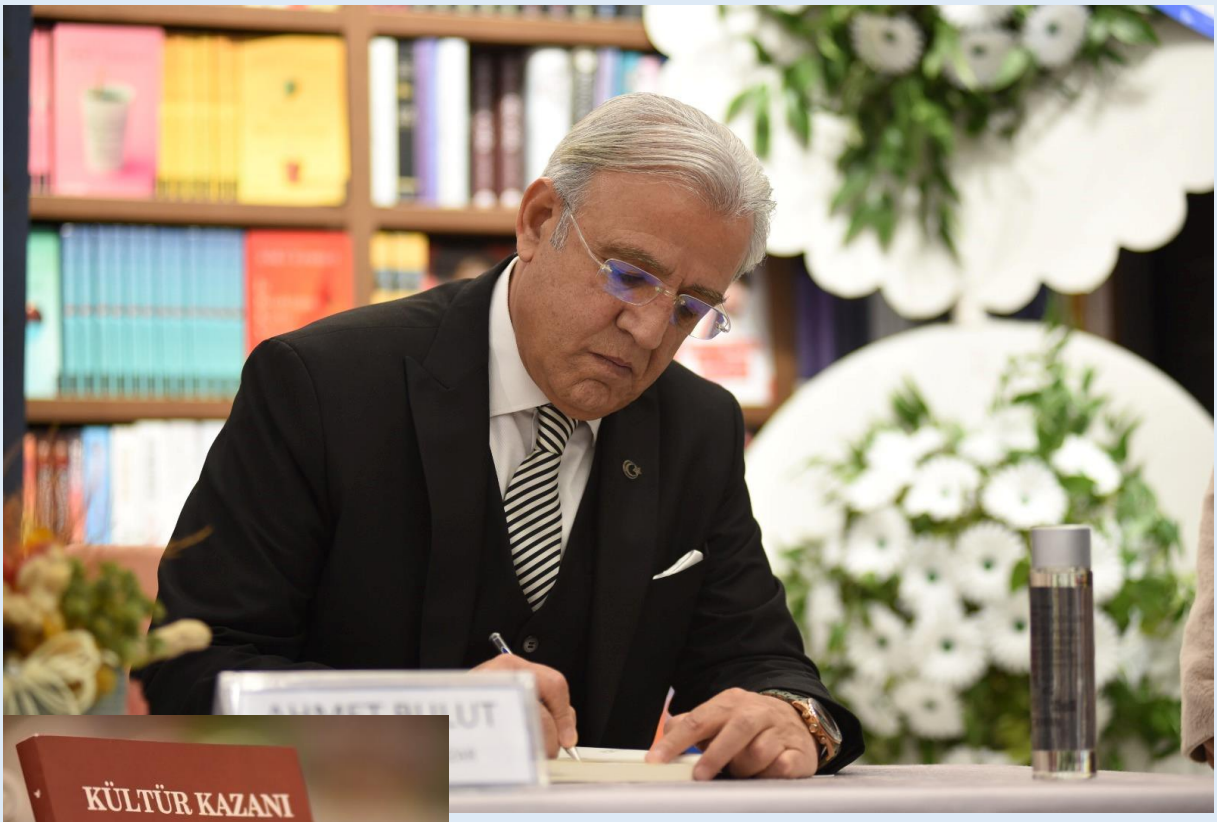
Harput Ağzı farklıdır

Harput musikisi, çevresindeki bölgelerden daha köklü bir geçmişe sahiptir. Bu zengin folklorun asıl özgün yönünü ise Anadolu'nun diğer yörelerinden görece farklı biçimde olan yöre müziği oluşturmaktadır (Abacı, 2013). Örneğin "Erzurum'da uzun havaların perdeleri, yani çıkmaları ve yıkmaları, Elazığ'da olduğu gibi belirgin değildir, hatta yoktur denilebilir. Diyarbakır ve Urfa'da ani bir çıkıştan sonra uzun bir yıkış yapılır. Hâlbuki Harput Ağzı'nda ağır ve yüksek havalar söylenirken dört perde üzerinden, düzenli ses dalgaları yapılarak söylenip bağlamasıyla karar kılınır." (Memişoğlu, 1966: 4). Harput musikisinin icrasında görülen bu ayrıcalığın sebebi, müzik kültüründe yalnızca türkü değil aynı zamanda Klasik

Türk Müziği, Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği gibi pek çok türün incelik ve özelliklerini barındırması, olarak gösterilebilir. Örnek vermek gerekirse Harput'ta icra edilen uzun hava ve hoyratların güftelerinde divan şairlerinin gazel ve müstezadları kullanılmıştır (Bulut ve Kazazoğlu, 2012)

Elazığ'da Elazığ okuyup, Elazığlıya sevdirmek çok zor olduğunu belirten Türk Halk Müziği Sanatçısı Zülküf Altan, "Çünkü Elazığ'da mahalli sanatçı çoktur; Dolayısıyla Elazığ'da bir mahalli ağzı var, o mahalli ağızdan çıkıp profesyonel ağıza geçiş yaptım. Ustalarımızın ağzıyla bu türküler Elazığ'da okunmuş, sadece Elâzığ'da kalmış. Biz bu türküleri Ankara Radyosuna taşıdığımız zaman kimse dinlemedi, fakat o ağzı düzeltip daha profesyonel bir ağızla okuduğumuz zaman dinlenmeye başladı." dedi.

BULUT'tan 'Kültür Kazanı'…

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Elazığ eski bürokratlarından Araştırmacı Yazar Ahmet Bulut, bugüne kadar çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlanmış olan makalelerini 'Kültür Kazanı' adlı kitapta topladı.

Telmih Yayınları'nda çıkan kitabın tanıtımı Elazığ'da Batı Kitabevi'nde yapıldı.

Araştırmacı Yazar Bulut kültür ve sanata dair tüm birikimini 42 makale halinde tek kitapta topladı.

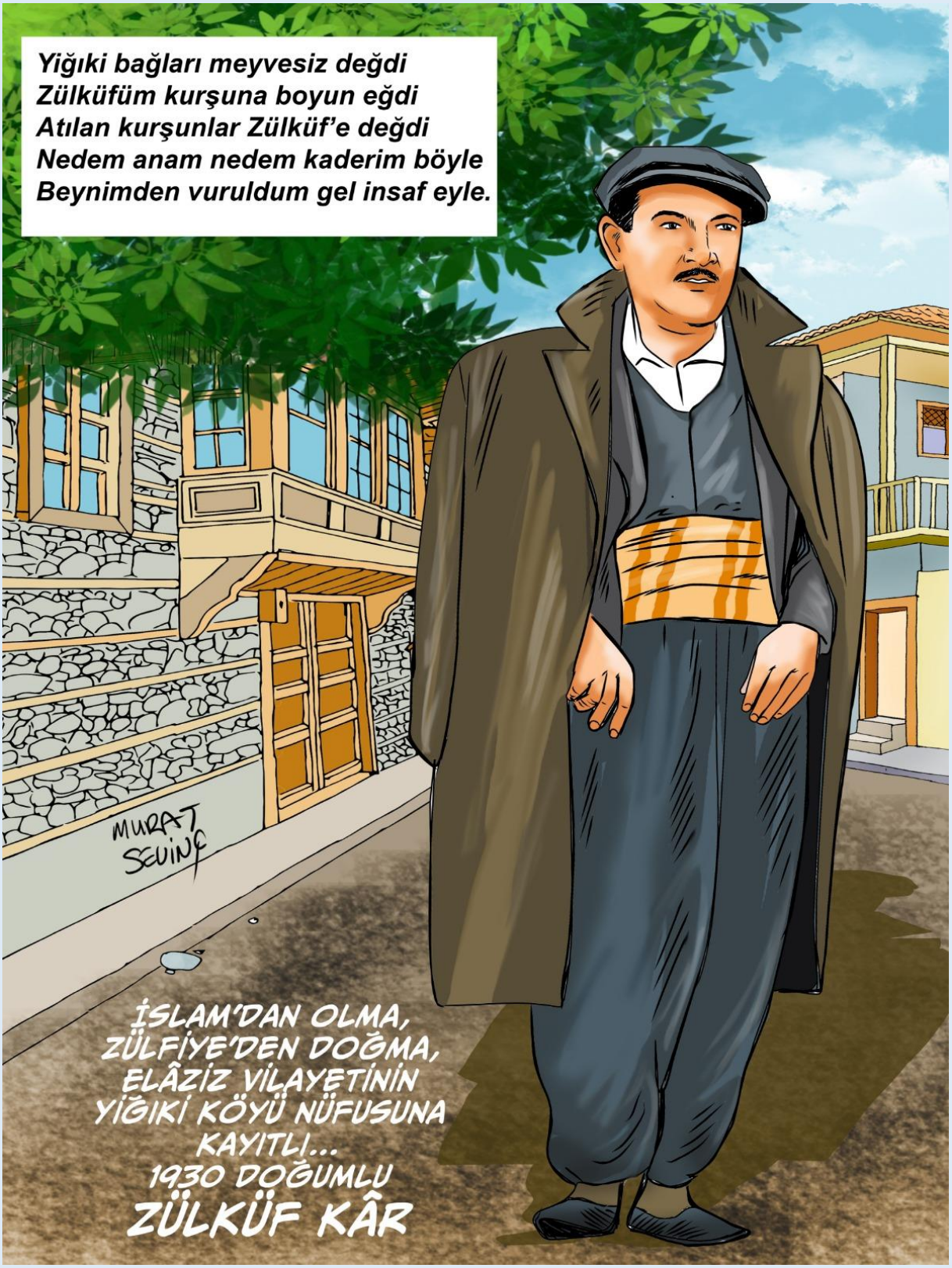
Dergimiz Yazarı Bulut, kitabıyla ilgili yaptığı konuşmada tecrübelerini ve birikimlerini kitapta topladığını dile getirirken kitap artık benim değil Elazığ'ındır diye konuştu.

Araştırmacı Yazar Bulut; "Bir kültür şehrinde yaşamanın karşılığı olsa gerek, bu yaşam tarzımız içerisinde yaşadıklarımızı, gördüklerimizi, araştırdıklarımızı bir kitapta toplamayı hedefledik. Yaklaşık 42 makaleden oluşan Kültür Kazanı diye bir kitapta topladık. Kitap artık benim değil Elazığ'ındır, okuyucularımızındır, sevenlerimizindir. Bizi burada yalnız bırakmayan tüm dostlara şükranlarımı sunuyorum." dedi.

'Kültür Kazanı' adlı kitap Araştırmacı Yazar Ahmet Bulut'un yayınlanmış 6. Kitabı.

Adına türkü yakılan, roman yazılan Elazığlı Kabadayı…

Yığıklı Zülküf…

Osmanlı sosyal hayatının önemli bir parçası olan kabadayılar, kendilerini mahallenin düzenini sağlamakla sorumlu görürlerdi; ancak 20. yüzyılın başından itibaren bozulan sistem, onları suç âleminin önemli bir parçası haline getirdi.
Organize suçlar ilk olarak 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıktı. Türkiye'de babalık 1960'lı yıllarda Dündar Kılıç, Çilli Burhan, Oflu Osman, Hüseyin Heybetli tarafından sahneye konulmaya başlandı.1980'den önce ülkede tanınmış 3-4 kabadayı varken, 1980 ihtilalinden sonra kabadayılık şekil değiştirdi ve birçok baba türedi. Eskiden kabadayılar saygılı, oturaklı, izzeti ve şerefine dokunulmadığında kimseye zarar vermeyen ve mahallenin otoritesi olarak kabul edilirken, 1980'den sonra kabadayılık yerini ``mafya`` denilen politikacının, bürokratın, polisin de yer aldığı bir platforma dönüştü.
Elazığ'da da kabadayılık mahallenin abisi koruyucusu olarak başladı. Birkaç cesur adaletli haksızlığa prim vermeyen mahalle abileri zamanla kabadayı sonra ise organize suç örgütlerinin başına geçerek 'baba' unvanı aldılar.

Zülküf Kar (Yiğıkıli Zülküf)

Hikayenin kahramanı Yıgıkili Zülküf, adını şimdi bir mahalle olan , o zamanlarda köy olan Yıgıki'den alır. Bu kenar mahalle ise Harput denen antik kentin ovasında kurulan şimdiki Elazığ'ın bir ucundadır.

1934 yılında Yığınki köyünde doğan Zülküf Kar Elazığ'da yaşayan bir delikanlıdır. 1968 yılının Şubat ayında Elazığ'da bulundan Yemeniciler Çarşısında gece bekçilerinden biri tarafından sırtından vurularak öldürülmüştür. Zülküf evin tek oğludur. Okumayı söktükten sonra okulu bırakmış ve Elazığ'ın bazı eğlence mekanlarında takılmaya başlamıştır. Babası ve annesi henüz o gençlik yıllarının başında vefat ederek onu yalnız bırakmıştır. Zülküf çocukluğundan itibaren korkusuz, mert ve dürüst olarak tanınır çevresi tarafından. Herkes ondan çekinir, en ufak bir tartışmada karşısındakini korkutmayı bir şekilde başarır genç delikanlı. Takıldığı eğlence mekanları ve gazinolarda yaşadığı kavgalardaki cesareti ve mertliğini herkes bilir. Bu yüzden ona kabadayı der tüm arkadaşları ve tanıyanlar. Sorunu olanlara kendi usulü ile yardım eder. Bunun karşılığında da eğlence dünyasının bazı yetkilileri bazen isteyerek bazen de istemeyerek kendisini maddi olarak beslemeye başlarlar. Bir zaman sonra Ankara'da ve bazı diğer illerde de eğlence sektörünün bazı alanlarına gider ve oralarda da arkadaşlar edinir. Artık belli çevrelerden bir nevi haraç alabilen, bazı eğlence yerlerine direkt olarak hükmedebilen ve epeyce maddi olanaklara kavuşan bir kişi olur. Mahallesinde ve yörede fakir ve ihtiyaç sahiplerine maddi yardımlarda bulunur. Odunu-kömürü olmayanların kışlık yakacaklarını alır. Kabadayıdır ama kesinlikle çok dürüst, güvenilir ve namuslu bir insandır. Bir keresinde Ankara'da bir gazinoda eğlenirken çıkan kavgada iki kişi ölür ve kendisi de on beş yerinden yaralanır. Fakat tedavi olduktan sonra iyileşir ve tekrar Elazığ'a döner.
Bu arada Elazığ'ın eski Gölcük Sinemasının karşısında Keban Taksi adında bir taksi durağı açarak onu çalıştırmaya başlar. Beş sene civarında bu taksi durağını işletir.
Yığıki'nin bahçelerinde bazen klarnetçi Mevlüt Canaydın ve benzeri bazı mahalli müzisyenlerle sofralar kurup meşkler de yaparlarmış.
Genellikle tek basına gezermiş. Mecbur kalmadıkça silah taşımaz ve kullanmazmış. Gazino aleminde ve eğlence sektöründe yasadığı olaylarda çok karsı karşıya gelmiş olacak ki, zabıta ile arası pek iyi değilmiş.

Ağa, bey ve devlet yöneticileri ile herhangi bir samimiyet kurarak islerini yürütme yoluna pek girmezmiş.
1968 yılına geldiğinde Erzurum'dan akrabaları olan bir bayanla nişanlanmış.
Bir gece bir sataşma yüzünden bir kavgaya karışır. Gece saat 02.00 civanında asayiş yetkilileri kendisini sorgulamak istemiş. Fakat cesur ve gözü pek Zülküf'e fazla yaklaşmamışlar. Zülküf ise üzerinde silah olduğu için gazinoyu terk edip Elazığ Yemeniciler çarşısına doğru uzaklaşmaya başlamış. Yerde çok kar ve buz varmış. Bir ara ayağı bir buz parçasına takılınca kayıp düşmüş. Arkasından yetişen gece bekçisi Ali Koç, gizlice arkadan beynine ateş ederek öldürmüş. (Bu bekçi ise, Zülküf'ün o kış yakacağını alarak yardım ettiği bekçiymiş).
Dürüst, namuslu, güvenilir ve başkasının malına ve mülküne tecavüz etmeyen ve fakir ve muhtaçları kollayan Zülküf'ün, bu şekilde nişanlıyken arkasından habersizce beynine sıkılan bir kurşunla daha 34 yasında iken öldürülmesi, kısa zamanda Elazığ'ın her yanında üzüntüye sebep olmuş. Bir nevi Elazığ ayağa kalkmış. Cenazesi Yığıki yeni mezarlığına kaldırılırken binlerce insan eşlik etmiş. Bu acıklı son nedeniyle meçhul bestekarlar Zülküf'e ağıtlar yakmaya başlamış. Bu ağıt daha sonra sevilen mahalli sanatçı Sıtkı Demirci tarafından, 1969 yılında bir Elazığ ezgisi olarak plağa okunmuş.
Birçok tanınan sanatçı tarafından hala daha seslendirilen bu ağıt yıllardır dinlense de türkünün hikayesini bilinerek dinlendiğinde daha da anlamlı bir hal almaktadır.

İnişte yokuşta ata binmezdim
Zülküf'üm kurşuna boyun eğmezdim
Sol yanımdan değseydi belki ölmezdim
Nidem anam nidem kaderim böyle
Beynimden vuruldum gel insaf eyle
(Beynimden vuruldum gel otur ağla)
Yığıki bağlarının meyvesi değdi
Zülküf bir kurşuna boyun eğdi
Atılan kurşunlar Zülküf'e değdi
Nidem anam nidem kaderim böyle
Beynimden vuruldum gel insaf eyle
(Beynimden vuruldum gel otur ağla)

ROMANI DA YAZILDI

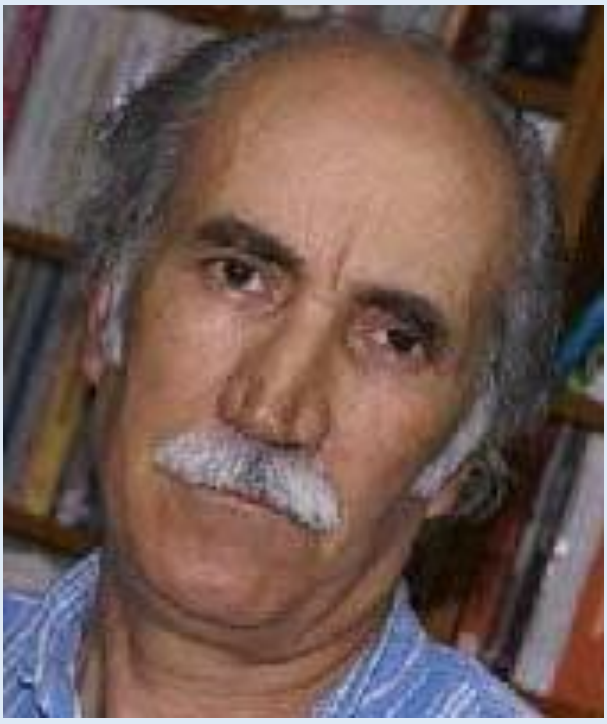
Elazığlı Romancı Aziz Aydın Doğan, ikinci Romanı olarak YİĞIKİLİ ZÜLKÜF'ü yazdı. Yazar, ciddi bir araştırma sonucu başlamıştır romana. Yazmaya oturmadan önce kendisinin de çok iyi bildiği o bölgeyi yıllar sonra tekrar giderek kahramanını sormuş soruşturmuş, geriye kalan ailelerini, tanıdıklarını, büyüdüğü evi, sokakları, kendisinin de çocukluğunun geçtiği yerleri tekrar mercek altına alarak yazıya geçirmiştir. Saf araştırma notları olan bu malzemeyi sonra da inceden inceye kurguladığı romana yedirmesini bilmiştir. Belki söylenmesi gereken bir şey de yazarın araştırma notlarını kitabın önsözü denebilecek biçimde okuyucuya sunmasıdır. Bu da romanın yazılış evresini okuyucuyla paylaşmasıdır.

Romanın konusu "Yiğikili Zülküf" isimli bir kabadayının yaşam öyküsüdür. Kahraman, kitapta kendi anne-babası, kız kardeşleri, yeğeni, eniştesi, -hem Elazığ yöresinde- hem de İstanbul ve Ankara'daki tanıdıkları, arkadaşlarıyla kurguya dahil edilmektedir. Konu 80'lerde geçmektedir.

Okulda, hapishanede, sokakta, o "kader" denen yazgı sürekli önünü kesmektedir. O da her seferinde geri durmaz ve kavgaya hazır olur. Kitabın girişinde yazar bu satırlarla okuyucuya kahramanı uzun uzun anlatır. Sayfaları çevirirken Kürt Cemali gibi dönemin kabadayılarını da bir bir tanırsınız. Konu ilerledikçe okuyucu yazılanlarla bütünleşir, gelişen olayların canlı tanığı oluverir. Çok az romanda ulaşılan bu teknik Aziz Aydın Doğan'ın romanında başarıyla sürdürülmüştür.

Zülküf'ün ablası bir çocuğu ve eşiyle İstanbul'da yaşamaktadır. Romanda, kahramanın ablasını Zülküf'ün ziyaretiyle tanıyoruz. Orada birkaç gün kalır, küçük yeğeniyle güzel günler geçirir. Yeğeni dayısını çok sevmiştir. Dayısı yeğenini de alıp arkadaş ziyaretlerine götürür. Burada yazar sıcak ilişkilere, toplumsal yaşamın insanı zorlayan yanlarını anlatımlarında ışık tutar. Fakat Zülküf orada daha fazla kalamaz ve ablasını, yeğenini bırakarak geri döner. Ne var ki romanda bir daha abla ve yeğenden hiç bahsedilmez. Geri dönüşlerle de olsa, o ayrıntı orada kalır. Oysa okuyucu, ablayı, yeğeni, onların İstanbul'daki yaşamını merak etmektedir.

Aziz Aydın DOĞAN

Kitabın yazarı Aziz Aydın Doğan, 1947 yılında Keban'a bağlı Piran'ın Lorikan köyünde doğdu. Kesrik'te yetişen, küçük yaşlarda zanaat dallarında çıraklığa verilen, daha sonra Ankara'da tiyatroya ve edebiyata heves eden bir yazar. İlk öyküleri, 1976 yılında, Ankara'da "Savaş Gazetesi"nin sanat sayfaları başta olmak üzere, "Radyo Televizyon Dergisi", "Başkent", "Çiğ" v.b dergilerde yer aldı. 1979 yılında "Yaba" sanat edebiyat dergisini kurdu. Yazarın yayınlanmış kitapları, Afişte Ölen Adam, Kör Pencere, Delioğlan ve Diğerleri, Kara Fıkralar, Islak Kaldırımlar, Bir Taşralı Gencin Öyküsü, Gece ve 2013 Ekim ayında yayınlanan "Yiğikili Zülküf".

Elazığlılardan şarkılı türkülü kongre

Elazığlılardan şarkılı türkülü kongre Gebze Elazığlılar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği çiğ köfte ve meşk gününde önce kongre yaptı sonra şarkı ve türkülerle halay çekti.

ÇAYDAÇIRA/GEBZE

Gebze Elazığlılar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin olağan kongresi iki adaylı gerçekleşti. Mevcut Başkan Eyüp Tekin ile eski Başkan Tuncay Aksakal'ın yarıştığı kongre Tuana Düğün Salonunda yapıldı. Saygı duruşu ve İstiklal Marşının okunması ile başlayan kongreye Gebze Kaymakamı Mustafa Güler, Darıca Belediye Başkanı Muzaffer Bıyık ile çok sayıda davetli katıldı.

KAZANAN ELAZIĞLILAR OLACAK

Kongre öncesi divan heyeti belirlenirken, Divan Başkanlığı için Elazığlı yöresel sanatçı Mehmet Demirbağ, divan üyeliğine ise Bekir Döndü, Selahattin Doydu ve Avukat Halil Polat seçildi. Kongre öncesi kısa birer konuşma yapan Eyüp Tekin ve Tuncay Aksakal yapılacak olan olağan kongrenin Elazığlı hemşerilerine hayırlar getirmesini dileyerek, kazanan Elazığlıların olacağını belirttiler.

KAYMAKAM GÜLER; "HEMŞERİLERİMLE GURUR DUYUYORUM

Kongreye katılan Gebze Kaymakamı Mustafa Güler'de kongrede kısa bir konuşma yaparak, "Bugün Gebze Elazığlılar Derneğinin hemşerilerimin daveti ile hep bir araya gelmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Memleket duygusu, hemşerilik duygusu hepimizde ağır basıyordur. Elazığlılar ülkesini seven, memleketini seven bir toplumdur. Çok güçlü ve köklü bir medeniyetimiz var. Elazığlı hemşerilerimle gurur duyuyorum ve Elazığlı olmaktan iftihar ediyorum. Memleketini ülkesini seven Elazığlılar olarak her türlü terör örgütlerine ve devlet

düşmanlarına karşı dimdik duran ve gerektiğinde canını ortaya koymaktan asla çekinmeyen bir yapıya sahiptir. Tabi ki gurbette hemşerilerinin bir araya gelmesi, iyi günde kötü günde hemşerilerinin yanında olması, örf ve adetlerimize sahip çıkılması açsından derneklerimize çok büyük görevler düşüyor. Hemşeri derneklerimizde dönem dönem bayrak yarışları da olabiliyor. Bugün burada iki adayımız derneğin çıtasının yükseltilmesi için yarışa girecek olan iki adayımıza başarılar ve geçmişte görev yapmış tüm yönetici ve arkadaşlara teşekkür ederim. Seçilecek olanlara da hayırlı olmasını diliyorum." dedi.

BAŞKAN BIYIK, BAŞARILAR DİLEDİ

Kaymakam Güler'in ardından konuşan Darıca Belediye Başkanı Muzaffer Bıyık ise yaptığı konuşmasında; "Elazığlı hemşerilerimle böyle güzel bir ortamda birlikte olmanın mutluluğunu yaşıyorum. Darıca Belediyesi olarak her zaman yöre derneklerimizin yanında olmaya önem verdik. Derneklerimizle birlikte fikir alışverişi yaparak ortak akılla hareket ederek Darıcamız için çalışıyoruz. Yapılacak olan kongrede iki aday arkadaşımıza da başarılar diliyorum. Kongrenin önce Elazığlılar Derneği yönetimi ve üyelerine sonrada ilçemiz ve bölgemize hayırlar getirmesini diliyorum." dedi.

EYÜP TEKİN GÜVEN TAZELEDİ

Mevcut Başkan Eyüp Tekin ile eski Başkan Tuncay Aksakal'ın yarıştığı kongrede üyelerin çoğunluğunun oyunu alan Eyüp Tekin yeniden başkan olurken, yönetiminde ise; Efraim Tekin, Timur Orman, Aydın Deniz, Eyüp Aytekin, Serhat Arpa, Arif Özkan, Mehmet Karakaya ve Turgay Sarıaydın yer aldı. Yedek yönetimde ise; İsmail Karakaya, Bilal Ulusoy,

Ahmet Öztürk, Alkan Onat, Murat Orman, Caner Karaoğlan, Muzaffer Orman, Osman Yemez ve Veysel Yumşak yer aldı.

KAYMAKAM GÜLER VE BAŞKAN BIYIK HALAYA KATILDI

Kongrenin ardından teşekkür konuşması yapan Başkan Eyüp Tekin, bundan sonra da hemşerileri için daha güzel çalışmalara atmak için çalışacaklarını belirterek kendilerini destekleyen desteklemeyen tüm üyelere teşekkür etti. Tekin'in konuşmasının ardından davul zurnalar eşliğinde halaylar çekildi. Halaya Gebze Kaymakamı Mustafa Güler ve Darıca Belediye Başkanı Muzaffer Bıyık'ta eşlik etti.

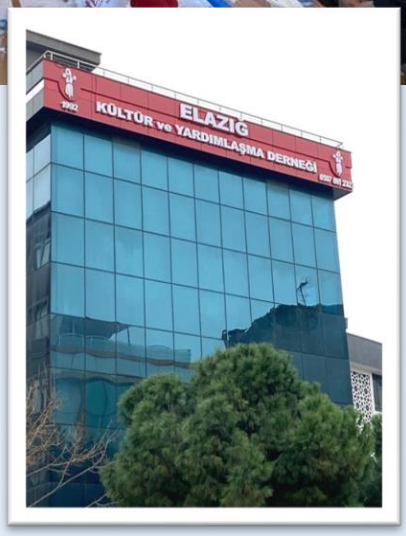
ELAZIĞLILAR DEMİRBAĞ İLE COŞTU

Halayların ardından katılan davetlilere çiğ köfte ikramı yapılırken, Elazığlı sanatçı Mehmet Demirbağ ve ekibi söyledikleri türkülerler eşliğinde meşk gerçekleştiren Elazığlılar şarkılar ve türkülerle coştul

İçmeli güven tazeledi

ÇAYDAÇIRA/İSTANBUL

Cevizli Elazığ Kültür ve Yardımlaşma Derneği 15.Olağan Genel Kurulunu merkez binasında yaptı. 2021 yılı son Yapılan Genel Kurulda yeniden Başkan seçilen Ömer İçmeli güven tazeledi.

1992 yılında İstanbul Cevizli'de kurulan 2.Dernek Olan Elazığ Kültür Ve Yardımlaşma Derneği, 30 yıl sonra kendi binasında 2021 ylında 15. Genel kurulunu yaptı. Kongre güven tazeleyen Dernek Başkanı Ömer İçmeli dergimize yaptığı açıklamada, "Güçlü yönetimiz ile hemşerilerimize Elazığımıza ve çevremize daha iyi hizmetler yapacağımıza hiç şüphemiz yok. Birliğimiz daim olsun. Allah yar ve yardımcımız olsun." dedi.

Derneğin kendi mülkünde kongre yapmanın sevincini ve gururunu yaşadıklarını ifade eden Ömer İçmeli, hayırsever ve ile yardımsever hemşeriyle birlikte 6 Mart 2020 yılında mülkün alındığını söyledi. Kongreye elfed genel Başkanı Faik İçmeli ile Elazığlı Sivil Toplum Örgütlerinin başkanları katıldı.

Yapılan kongre sonunda Dernek Başkanlığına Ömer İçmeli gelirken yönetimde ise Abdulkadir Gencer, Ahmet Çetik, Ahmet Faruk Pamukçu, Cengiz Korkut, Cevat Gül, Cihan Köktemir, Engin Küçük, Erdal Başıbüyük, Eren Soylu, Erhan Çıplakgil, Faik Çelik, Fatih Karadaş, Gürbüz Özdemir, Gürol Ölmez, Hakan Aktaş, Hanne Dilara Alış, İlhami Aslan, İsmet Ak, Memiş Dikilidaş, Ramazan Yerkazan, Recep Süslü, Servet İzci, Şadiye Eray, Uğur Dağlar, Ümit Şahin ve Ziya Yalçın bulunuyor.

AYLIK KÜLTÜR, SANAT VE AKTÜEL DERGİ
ÇAYDAÇIRA

MURAT SEVİNÇ'İN FIRÇASINDAN

BİR GARİP ŞEHİR

Metrûk bir eski şehir, tarihte sayfası var
Harabe mabetleri, hamamı, galası var

Kartal yuvası gibi dağ başına kurulmuş
Ayağının altında bir ulu ovası var

Besbelli bu toprakta yatar şanlı bir mazi
Hakikatler silinmiş ancak horatası var

Haçlıları durduran aziz şehitler burda
Hem deli hem velinin hem yiğidin hası var

Hicabi KARAÇORLU

ELAZIĞ KÜLTÜRÜNDE GÜVERCİN MOTİFİ

Yücel ÇAKMAK

Güvercinin Türk halk kültürü ve inanışlarında sevginin, saflığın, aşkın ve barışın simgesi olarak, halk oyunlarımızda da derin anlamı ile yaşatıldığı görülmektedir.

Günlük yaşantımızda iç içe olduğumuz, farkında olmadan hayatımızın bir parçası haline gelen güvercinler, zaman zaman kutsallık yüklediğimiz, insanlık için masumiyetin, barışın ve sevginin sembolü olmuşlardır. Barışın sembolü sayılan bu uysal kuş, inanç dünyamızda da oldukça önemli bir yere sahiptir. Türkler tarafından hoş karşılanmamış olsa da, güvercin yetiştiriciliği zamanla bir meslek halini almış, halk arasında kuşbazlık olarak adlandırılan bu meslek güvercin ırkının gelişmesine de vesile olmuştur.

Güvercin, Uygur metinlerinde " kögürçgün, kögürçken, kögürçün", Divanü Lügati't-Türk'te "kökürçkün", Gagavuzca'da "güvercin", Kumukça'da "gögürçün", Tatarca'da "kügerçin", Karaçak-Malkar Türkçeside "kögürçün", Türkmence'de "kokürçgün" şeklinde kullanılmakla birlikte Anadolu ağızlarında güvercin, "gövercin, göyerçin ve göğerçin" şeklinde kullanılır (Yılmaz, Savaş, Ertuğrul, 2012).

Elazığ kültüründe ise güvercini ilk olarak Halk Oyunlarında görüyoruz. Folklor araştırmacısı Fikret MEMİŞOĞLU, "Harput Ahengi" adlı eserinde Elazığ yöresi halk oyunlarını iki kısma ayırmıştır. Güvercin (Horum) adlı oyun Meydan Oyunları arasında göstermektedir.

Meydan oyunları; çoğunlukla meydanlarda ve harmanlarda, daha yeni bir tabirle açık alan, açık havalarda erkekler tarafından oynanan oyunlardır.

Birde, genelde kadınlar arasında oda eğlencelerinde, düğünlerde oynanan oyunlar arasında "Kadın Güvercini" adlı oyun da yer alıyor. Memişoğlu, Yeni Fırat Dergisi'nde yayınladığı bir yazıda da, "Güvercin oyununa 'Horum' da denilir. Bu kelimenin (Horan) ve (Horun) kelimeleri ile karıştırılmaması gerekir." diyor.

GÜVERCİN OYUNU (HORUM)

İshak Sungurluoğlu, "Harput Yolları-3. Cildi"nde günümüzde unutulan "Horum" diye adlandırılan oyunu şöyle anlatır:

"Horum denilen bu oyun Harput'un çok eski zamanlarından kalma orijinal bir oyundur, bu oyunu herkes kolay kolay oynayamaz, iyi oynayanlar parmakla gösterilecek kadar azdı. Gençliğimizde bu oyunun ustası doğrusunu söylemek lâzım gelirse başta Senem Oğlu Mehmet Efendi dostumuzdu. Rahmetli Hafız Nuri, Tatar Nuri, Terzi Rifat da güzel oynarlardı; Fakat Senem oğlu bu oyunda öyle incelikler yaratırdı ki, seyredenleri hayrette bırakır ve coştururdu. Oyun tek olarak oynandığı gibi karşılıklı iki kişi ile de oynanır. Büyük eğlence ve düğünlerde ise dört beş kişi bir arada oynayabilirler. Bu oyunda, ayaklar yerden kalkmaz, topuklar ve parmaklar üzerinde oyuncular yerden kayar gibi süzülüp giderler. Kolların, baş ve vücudun hareketleri tempoya uyarak öyle kıvrak, öyle canlı olur ki.. Horum oyununda hem saz çalınır, hem de yalnız bu oyuna mahsus olan türkü umum tarafından söylenerek ve eller çırpılarak oynanır. Oyunun türküsü de beste ve güfte itibariyle güzel ve çekicidir, ağır bir oyun olmakla beraber melodisi oynaktır.

Ah Güvercinin beyazı
Anom etme bu nazı
Güvercinin beyazı
Anom etme bu nazı

Vereceksin bir buse
Alacaksın beş gazi
Vereceksin bir buse
Alacaksın beş gazi.

Öyledir yar öyledir
Aşkın beni söyletir
Öyledir yar öyledir
Aşkın beni söyletir

Almış yan koynuna
Hem öper hem söyletir
Almış yarı koynuna
Bir öper bir söyletir.

Ah **Göverçin** vurdum kalkmaz
Kanı sel olmuş akmaz
Göverçin vurdum kalkmaz
Kanı sel olmuş akmaz

Küçücekten sevdiğim
Şimdi yüzüme bakmaz
Küçük yaşta sevdiğim
Şimdi yüzüme bakmaz.
Nakarat..

Ah Çay aşağı yarpuzlar
Vuruldum yaram sızlar
Bezenmiş toya gider
Turunç memeli kızlar.
Nakarat..

Ah **Göverçin** havadadır
El etme yuvadadır
Bir elim yar koynunda
Bir elim duadadır.
Nakarat…

Ah Çayın öte yüzünde,
Ciran oynar üstünde,
Ben yarımı tanırım,
Çifte ben var yüzünde.
Nakarat…

Ah Kemerim yar, küpem yar,
Eğil, eğil öpem yar,
Uzak yoldan gelmişsin
Soğuk sular sepem yar.
Nakarat…

Ah Kemer ağır kalkmıyor,
Yar yüzüme bakmıyor,
Yar üstüme yar sevmiş
Hiç Allahtan korkmuyor.
Nakarat..

Ah O Harput oylum, oylum,
İçinde selvi boylum
O selvimi çıksın ordan
Yıkılsın oylum,, oylum.
Nakarat..

Doğrusu bu oyunun şarkısı da, oyunu da, yarattığı neş'e ve heyecan itibariyle kayda değer. Bu oyun havası şu şekilde söylenir: Her şeyden evvel türkü başlamadan yalnız birinci söylenişte bütün kuplelerin başına bir (Ah) kelimesi eklenir, sonra yukarıda örnek olarak gösterilen bir kuplenin oturtulduğu gibi evvelâ birinci ve ikinci mısralar, sonra da üçüncü ve dördüncü mısralar ikişer defa tekrarlanır, nakarat da aynen esas dörtlükler gibi okunur. Makamı İbrahimiyedir.”

Gögercin Taklası Oyunu

Bu oyunu çocuklar, çimenlik veya yumuşak toprak zeminli bir oyun alanını üzerinde bir araya gelerek oynarlardı. Oyun için, dörder kişilik iki gruba ayrılan çocuklar, aralarında sözlü sayışma yaparak, önce gögercin taklası için yatacak olan grubu tespit ederlerdi. Bu tespit sonucunda, yatacak olan grubun çocukları bir araya toplanarak, bu çocuklardan ikisi sırtlarını birbirine yasladıktan sonra önlerine doğru eğilerek elleriyle diz kapaklarını tutarlardı. Grubun diğer iki çocuğu da elleriyle diz kapaklarını tutan arkadaşlarının birbiriyle birleştiği yerin altından karşılıklı olarak kafalarını birbirlerine doğru uzatarak kafalarını saklar ve kollarıyla eğilen arkadaşlarının bacaklarına sarılarak bu vaziyette bir pozisyon alırlardı. Bu arada, diğer grubun çocukları, gögercin taklası oyunu için pozisyonu alan çocuklar 10 veya 15 metre kadar geriden arka arkaya dizilirler ve sırasıyla koşarak yatan çocuklardan sırtı kendilerine doğru dönük olan çocuğun sırtına ellerine dayamak suretiyle takla atar ve öteki taraftan ayakları üzerine düşerlerdi. Eğer atlayış yapan çocuklardan herhangi biri, yukarıda izah edilen atlayışı yapamayacak olursa, bu durum karşısında gruplar yerlerini değiştirerek ve anılan kural çerçevesinde bu oyunları böylelikle yerine getirirlerdi.

ELAZIĞ HATIRATLARI.....

Elazığ'la Harput bakışırken

Oktay Ekinci

20 Kasım 2003

Cumhuriyet Gazetesi

Kuşkusuz, Harput olmasaydı, Elazığ da olmazdı...
Ama, "Elazizli aydınlar" da olmasaydı; dağın başında yapayalnız kalan Harput'u artık kim tanırdı?..
Örneğin, Bedrettin Keleştimur, 17. 10. 2003 tarihli Günışığı gazetesindeki köşesinde, bilge şair Şeref Tan'ın ünlü "Çayda Çıra" şiirini anımsatıyor;

"Eriyen damla damla mum değil, gözyaşıdır,
Harput akşamlarında kalan son hatıradan..."

Vali Osman Aydın öncülüğünde kurulan Harput Vakfı 'nın (HARVAK) dergisinde de Doç. Dr. Nevzat Çelik, böylesi bir "karasevdanın" biraz da "pişmanlıktan" kaynaklandığını sanki "sezdirir" cesine yazmış; "Herkes ihanet etti baş döndürücü Harput'a; yerlisi, yabancısı herkes. Belediye binasını yıkarak ilk yıkımcı olan Feyzi 'den (1944) günbegün çoğalan bir terk edişle..."
Osmanlı terk edince...
III. Murat dönemi tapu kayıtlarında "Baş Döndürücü Kaya" diye anılan Harput, aslında 1944'ten bile 110 yıl önce, ta 1834'te "terk edilmeye" başlamış...
O yıl, II. Mahmut 'un Doğu Anadolu'da "Osmanlı otoritesini" sağlamak için görevlendirdiği Reşit Mehmet Paşa, Baş Döndürücü Kaya'nın "Mezra" denen yamaçlarına kurduğu şimdiki yerleşmeye "vilayet merkezi" ni de taşımış...
İşte o gün bugündür Harput, "40 kuyular sularını" bile hâlâ sevgiyle gönderdiği aşağıdaki Elazığ'ını "sessiz bir hüzünle" seyrediyor... İÖ 2000'lerdeki Hurri 'lerden miras bu "anıtsal" kentin, İÖ 9. yüzyıldaki efendileri "Urartu" lardan kalma görkemli kalesini sarmalayan, Roma, Sasani, Bizans, Çubukoğulları, İlhanlılar, Dulkadiroğulları, Akkoyunlular, Artuklu ve Osmanlı dönemlerinin yarattığı eşsiz mimari dokusu tarihe gömülmüş...
Bu yok oluşu umarsızca seyreden 170 yaşındaki Elazığ ise özellikle son 20 yılın "imar rantına tutsak" politikalarıyla yakın tarihine ait özgün binalarını bile yok eden, acımasız bir betonlaşma altında...
O kadar ki, yeni kentin eski simgelerinden İzzet Paşa Camisi 'ni bile "küçük" görmüşler, kent dokusuna da zor sığan dev bir "dinsel rant" camisine çevirmişler...
Aynı şekilde, Harputlu "saray beylerinin" yaptırdığı, anılarla yüklü "Mahpushane Camisi" bile artık yok; yerinde ise yine koskocaman bir "çarşılı cami" var...
Bunlarla birlikte Cumhuriyet 'in önce 2 ve 3 katlı planladığı tüm semtlerde 8-10 kat "talan hakkı" da verilince, "Elaziz" gitgide kaybolmuş...
Elazığ'ın "sanatsal" müziğinden "Hüseyni" makamındaki ünlü "Yemen Türküsü" bile sanki kentin bu "geri gelmez" değerlerine de bir ağıt gibi;

"Burası Huş'tur, yolu yokuştur;
Giden gelmiyor, acep ne iştir?.."

"Yeniden var olmak" için...

İşte böylesi bir "uygarlık soykırımına" artık son verilmesi için başta HARVAK olmak üzere, yerel yönetim ve kent aydınları, hatta Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası (ETSO) bile adeta bir "yeniden varolma" dayanışması içindeler...

Vali Osman Aydın'la görüşmemizin en önemli konusu da inşaatı devam eden "Harput Evi" projesi... Harput Kalesi yanında ikinci bir "kale" gibi dursa bile hatta onca parayla yine Harput'taki "son kalan tarihi evlerin kurtarılması" da mümkün gibi görünürken, yine de özenli mimarisi ve "kültür öncelikli niyeti" ile kentteki yeni heyecanın anlamlı bir ürünü...

Belediye Başkanı Hamza Yanılmaz 'ın da aynı heyecanla anlattığı; "Harput-Kayabaşı Parkı" projesi ise tarihi Hoca Hamamı 'nı, Artuklu'dan kalma Alacalı Cami 'yi, Osmanlı'dan kalma Kurşunlu Cami 'yi ve Harput girişindeki "Hacıkerimefendi Konağı" ile komşu evini de içeren bir "koruma ve rekreasyon" projesi olarak tasarlanmış...

Artuk Bey 'in torunu, Behram Bey 'in oğlu, büyük Harput Hükümdarı Belek Gazi için yontucu Nurettin Orhan 'ın 1964'te yaptığı "anıt heykel" , Kayabaşı'nda artık bu düzenlemeyle yükselecek...

Böylesi bir kenti yönetmesine rağmen hâlâ bir "mimarın" görevli olmadığını öğrendiğimiz belediyeden ayrıldıktan sonra HARVAK'taki toplantı ise artık hemen herkesin "tarih için harekete geçtiğini" gösterdi...

Örneğin, elde kalan son Elazığ evlerinin bulunduğu "Kazım Efendi Sokağı" nın korunarak "kültür ve sanat sokağı" şeklinde yaşatılması; Kapalıçarşı 'nın onarılıp düzenlenerek "ahşap çatılı özgün mimarisiyle" ömrünün uzatılması; tarihi bir binada "kent arşivi ve müzesinin" kurulması, gündemdeki projeler...

Mimarlar Odası Temsilcisi Yümnü Saatçi'yle kenti gezerken gördüğümüz "Buğday Meydanı", "Yemeniciler", "Demirciler", "Bakırcılar" çarşıları ve "Şıra Meydanı" gibi geleneksel ticaret mekânlarının da mutlaka korunarak yaşatılmasını "bizim şartımız" olarak öneriyoruz...

Böylesi "umut yüklü" bir toplantının ardından, ÇEKÜL'ün Elazığ neferi Mustafa Balaban , Malatya neferi Bekir Sözen ve başkomutanı "Elazığlı" Prof. Dr. Metin Sözen 'le birlikte ziyaret ettiğimiz ETSO ise sanki tüccarların değil "sanatçıların" odası gibi... Başkan Suat Öztürk ile arkadaşlarınca desteklenen şiir, müzik, edebiyat ve tiyatro etkinliklerine ekledikleri ve ETSO'nun sanat sorumlusu Etem Yalın tarafından hazırlanan "Aksata" adlı oda dergilerinde bile "Harput ve Elazığ tarihi" kapak konusu...

Fırat Üniversitesi, Rektör Prof. Dr. Fevzi Bingöl 'ün yakın ilgisiyle yerel sanat dünyasına bilimi armağan ediyor... Yakınlarda yapılan "Elazığ Kültür Kurultayı" hâlâ konuşuluyor.

Kentin kültür neferi Şener Bulut, Elazığ'a 25 km'deki, "mavi bayraklı plajlarıyla" ve "martılarıyla" ünlü Hazar Gölü kıyısında her yıl düzenledikleri "Hazar Şiir Akşamları" nın, bu kez aralık ayında (2003) Bakû 'da ve "Büyük Hazar'ın koynunda" yineleneceğini söylüyor...

1800 yıllık kilisedeyiz...

İşte bu gözlemlerin ardından sıra artık Harput Kalesi 'ne geldiğinde, önce İS 179 yılında kalenin bulunduğu kayanın "içine" oyularak yapılan "Kadim Meryem Ana Kilisesi" ni ziyaret ettik. 1920'lere kadar oradaki "Tabakhane Deresi" ni kaplayan, ancak şimdi "harabeleri" bile kalmayan eski "Süryani Mahallesi" sakinlerinin bugünkü temsilcisi İshak Tanoğlu, kiliseyi 1999'da temizleyip onararak yeniden ibadete açmış.

Artuklu'nun Ulu Camisi ve Akkoyunlular'ın Sarahatun Camisi 'nin ardından Kayabaşı 'nda durup, yukarıdaki Harput'la aşağıdaki Elazığ'ın karşılıklı "bakışmalarını" paylaşırken bu iki kader arkadaşına elimdeki turizm kitapçığından "yerel duaları" okudum; "Muhannete muhtaç olmayasınız/Dünya durdukça durasınız…"

Dönüşte Elazığ'dan Harput'a doğru "hoşça kal" dercesine baktığımda ise Belek Gazi'nin ve tarihi Kale'nin özenle "korunmaları" gereken kutsal siluetlerine saygısızca eklemlenen dev bir "özel yurt ve lise binası" nı görünce, ister istemez gözüm aynı kitapçıktaki "yerel beddualar" a takılıverdi; "Etin töküle, inim inim inleyesin" ...

SİZDEN GELENLER.....

HARPUT KÖFTESİ

Akşam olur canım ister Harput köftesi,
Bayram olur canım ister Harput köftesi,
Düğün olur canım ister Harput köftesi,
Aman tez gelsin Harput köftesi.

İçli içli ateşte pişer Harput köftesi,
Kıyması, bulguru şişer Harput köftesi,
Ağzını (canını) ne hoş eder Harput köftesi.
Aman tez gelsin Harput köftesi.

Gurbet elde canım ister Harput köftesi,
Dumanında Harput tüter Harput köftesi,
Aklım Hazar'a gider Harput köftesi,
Aman tez gelsin Harput köftesi.

Tahir SARIIŞIK

ÇAYDAÇIRA'YA
REKLAM VERMEK
İSTİYORSANIZ.
BİZİ ARAYINIZ.
553
253
3090

ETLİ YAPRAK SARMASI

Malzemeler:
1 kg asma yaprağı
500 gr kıyma
3 baş kuru soğan
1 kase ince bulgur
Maydanoz
Tuz
Pul biber
1 yemek kaşığı salça
1 çay bardağı sıvı yağ

Yapılışı:
Yapraklar salamura ise soğuk suda iyice yıkadıktan sonra tuzunu atabilmesi ve çabuk pişmesi için kaynar suda 3-4 dakika haşlayıp süzüyoruz. Taze veya dondurucuya konulmuş yaprak kullanacaksak sadece yıkayıp kaynar suya batırılıp renginin sararması yeterli olacaktır. Malzemeleri yoğurarak sarmanın içini hazırlıyoruz. Tencereye dizilen sarmaların üzerine çıkacak kadar sıcak su ekleyip kaynamaya bırakıyoruz. Diğer yanda bir tavada 2-3 yemek kaşığı sıvı yağda 1 yemek kaşığı salçayı dağlayarak sarmaların üzerine döküyoruz. Yaprak ve içindeki bulgur suyunu çabuk çekeceğinden kaynara çıktıktan sonra ağır ateşte pişirerek suyunu kontrol ediyoruz. Suyu azalırsa sıcak su ilave ediyoruz. Sarmaların kaynara çıkarken dağılmaması için suyu baştan az koyuyoruz. Sarmalar piştikten sonra ister sıcak ister soğuk olarak servis ediyoruz.letiyoruz. Sonra rengini ve tadını verince sumağı süzüyoruz tencereye. Sumak suyuna 1 tane yumurta kırıp çırpıyoruz. Sonra ocağa bırakıp orta ateşte kaynamaya yakın kalın bir köpük tabakası oluşacaktır. Onu kevgir yardımı ile üstünde o köpük kalmayacak şekilde alıyoruz. Sonra bu suya 1,5 litre sıcak su ilave ediyoruz kemiği de içine atıp tuzunu da ilave edip kısık ateşte kaynamaya bırakıyoruz. (Ekşimsi bir su olacaktır eğer ekşiyi fazla seviyorsanız 1 litre su bırakabilirsiniz)
NOT: Yukarıda köpük diye belirttiğimiz aslında kef olarak bilinir.

Suyu yaptıktan sonra kuru soğanları toprağa gelen kısmından derince kesiyoruz. Kabuklarını soyup kaynayan suda haşlıyoruz. Birbirinden ayrılınca olmuş demektir. Bu arda patlıcan ve biberleri de dolmalık olarak hazırlıyoruz.
KÖFTESİ İÇİN: Kıyma ile bulguru ve tuzu su yardımı ile yoğurarak macun kıvamına getiriyoruz. Sonra köfteyi elimizde bir sıkım alıp biber patlıcan ve soğanın içini dolduruyoruz. Bu işlem malzemeler bitene kadar devam eder. İşlem bitince kaynattığımız sumaklı suyun içine bırakırız ve yarım saat pişiririz. Sonra sebzeleri yumuşayınca ve dolmayı ayırarak pişip pişmediğini anlarsınız. Pişince dolmaları içinden çıkarıp başka bir tencereye alıyoruz. Servis yaparken suyu ile beraber servis edilir yapanlara afiyet olsun

benim öykülerim

BORDO YAYINLARI

BORDO YAYINLARI

BORDO YAYINLARI

YENİ MAH. GAZİ CAD. NO:36
YÜCE PASAJI KAT:1/105
TEL: 04242361284 ELAZIĞ

BORDO YAYINLARI bordo.yayinlari 05335654241